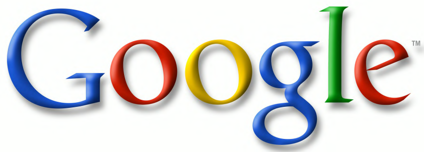
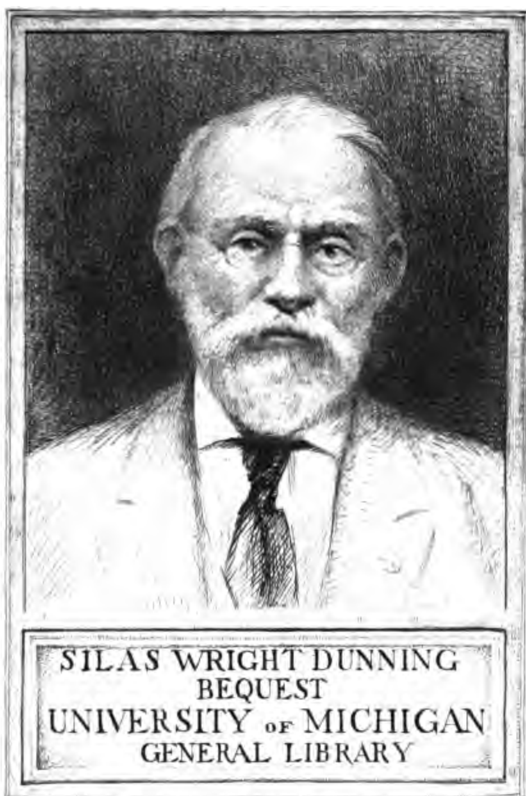
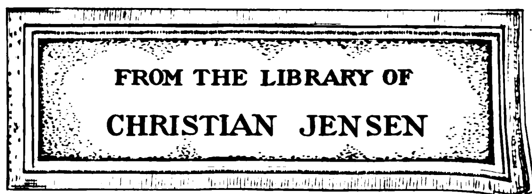

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

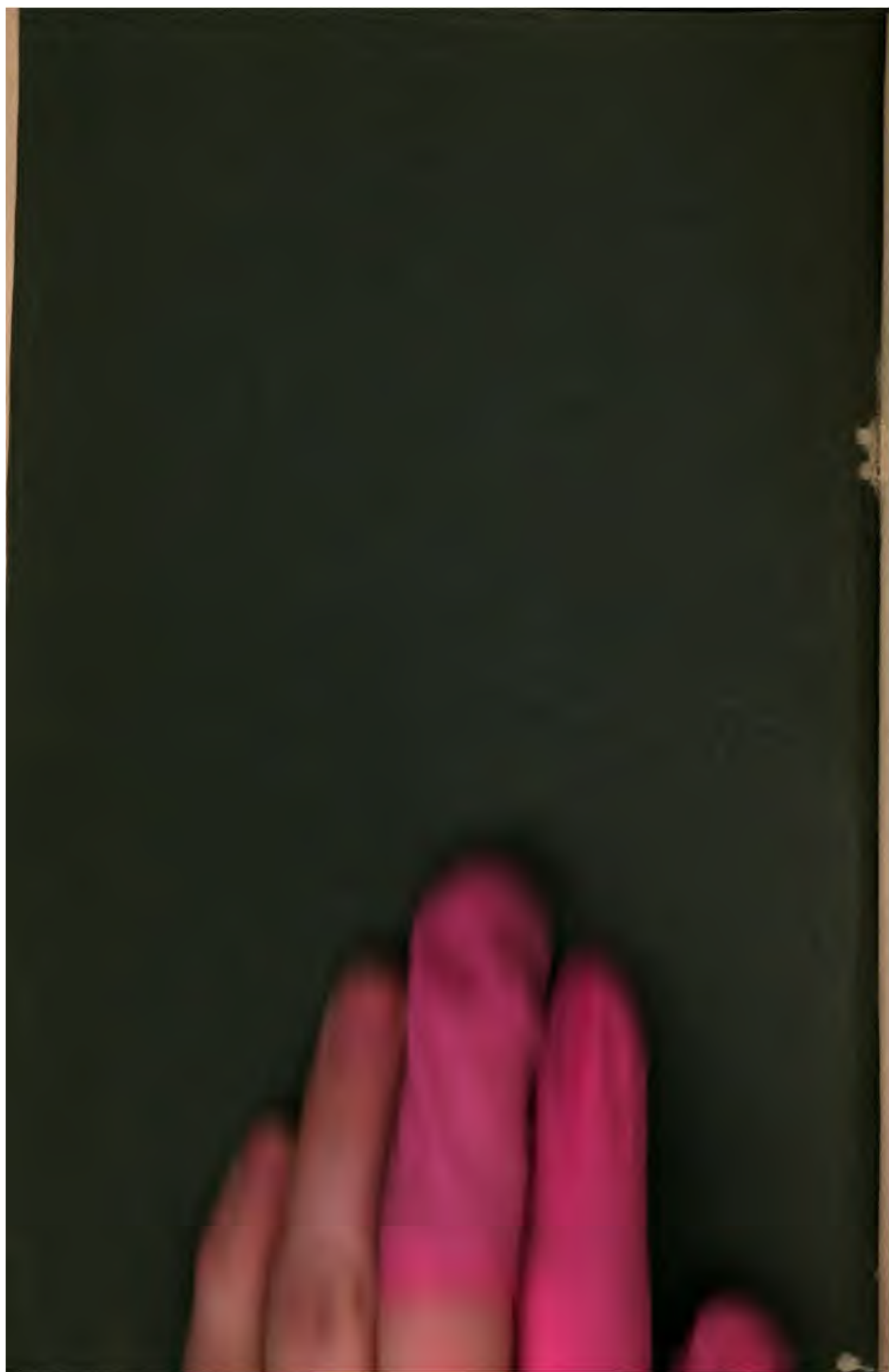

FROM THE LIBRARY OF
CHRISTIAN JENSEN

JENS SKYTTE

HJORDKILDS HAVE

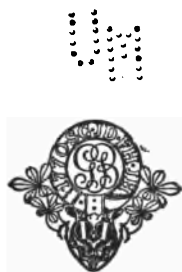

HJORDKILDS HAVE

JENS SKYTTE

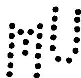
HJORDKILDS HAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCVII

PUBLISHED NOVEMBER 20.

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

En Fredag det rigtig var Sommer, den grønneste Jord, den blaaeste Himmel og den blankeste milde Sol — saadan som Aarene jo havde Sommerdage i Eje, den Tid vi var Børn —, da saa' jeg for første Gang Hjordkilds Abildhave, den store kønne Bondehave i Ugum.

Den kom os saa brat til Syne — ret som et fagert tryllende Billede, man uventet støder paa i en Æventyrbog. Just som vi bøjede om Bakken og Skrænten, laa Haven der og lyste i det brede Solskin.

Alle Træerne stod skinnende hvide af Blomster, og glade Fugle sang højt rundt om i dem, og Sommervinden bar Blomsternes yndige Duft helt ud over Vejen, vi kom ad.

„Nej se da — det er kønt!“ sagde Far saa stille og henrykt og smilte.

Og vi kørte forbi i sindig Fodsgang.

Jeg blev ved at se mig tilbage efter Haven, lige til Gaardens høje Ladetag skred imellem og lukkede for Synet.

Og saa — jeg lyksalige Dreng! — nogle Timer senere slap jeg ind i Haven.

Det kom ved saa sær en Hændelse.

Kun lidet vidste jeg af, vi havde en Slægtning i Ugum — thi Ugum laa over fem Mil fra mit Hjem, lang Vej og fjærnt Sted i de Dage —, og langt mindre drømte jeg om, det var hende, den aldrende, milde Kvinde, der kom og talte til mig, da jeg var gaaet tilbage for at frydes paany ved den store kønne Landsbyhave. Men hun blev den gode Fe i Æventyret, den mægtige Fe, som førte mig ind i Hjordkilds Have.

„Du mit Slægtebarn," sagde hun pludselig med saadan et godt Smil og strøg mig paa Kinden... „Bi nu lidt."

Hun gik ind i Gaarden. Lidt efter kom hun ud i Porten og vinkede.

Mit Hjærte bankede uroligt af Glæde og Spænding, og med en næsten bange Højtidsfølelse traadte jeg ind i Haven ved Else Kirstines Haand.

Hun var saa god en Fører. Hun var saa mærkelig en Fortæller.

Hjordkild var ikke større end adskillige andre Ugum Gaarde, men dens Have var baade langt den ældste og største i hele det store Sogn. Den stod med Forgængers Rang og Ære. Ingen af de nyere Haver i Landsbyen holdt heller Maal med den i Skønhed.

Hjordkilds Have laa godt for Sol. Fra hele Salshusets Side og Ladelængens østre Gavl gik den bred ud mod Øst med jævnt Fald mod Sønder, smallede ind ud efter, jo længere den gik, sprang

over en lille Bæk ud fra Kildevældet under Nørretoftbankerne og endte saa tilsidst i en dup Kile under en stejl Brink.

Et Hegn af store mosgroede Sten og et lavt studset Tjørnegærde skilte den fra Kørevejen, der gik i Bue om Havens søndre Side. Ovre paa den modsatte Kant skød Gaardens svære Nørretoftbanker deres runde Rygge højt til Vejrs. De stod og brød saa godt for Nordenblæstens Knusk og Kuld og gav Læ og Lune til Havens Træer under Knopskydningstiden i det tidlige Foraars lumske Rimfrostnætter.

Den lignede en hel Lund, Hjordkilds Have, saa mange Frugttræer var der i den. Flest Æbletræer. To især var saare store og prægtige, med side Grene og brede Kroner og Stammer saa føre som en strag Karl om Lænden. De bar altid overmaade rigt til, naar Aarsens Vejrlag da ellers var føjeligt; af dem alene kunde der saa at sige hver Høst bæres Æbler paa Loft i Tøndevis, baade tre og fire Tønder af hvert, og saa gode Gemmeæbler var de tillige. Derfor havde Træerne ogsaa maattet give Ympekviste til flere Haver ude omkring i Landsbyen, og alle Steder der ude bar de Menneskenavn, „Gærtruds Æblet“ og „Kresten Ydesens Æblet“.

Abildtræerne i Hjordkilds Have gik tæt op til Salshusets Vinduer — henne ved Bryggerset i Gavlen kunde man næsten staa i Døren og naa at plukke af Grenene. Kun i Midten drog Træerne

med deres Skygge sig saa langt tilbage fra Huset, at Solen hele Formiddagen kunde komme til at varme paa det aflange Blomsterbed ud for Vinduerne til Sidestuen og Sovekamret.

Der var kun det ene Blomsterbed i hele Haven. I det stod alskens Urter med Blomster af prangende Farver: Pioner og Akkelejer og Guldknapper og Pinseliljer og spraglede Kodriver. Og her groede Urter med Blade, som ejede stærk og krydret Vellugt: Ambra og Balsam og Krusemynte og Lavendel. De smaa Gaaseurter stod og spættede Grønsværet paa Blegegrønningen med deres hvide Stjerner. Og baade her og der i afsides fredelige Kroge stod Skræpper og Tyder og vild Kørvel og dannede tætte Krat og duftede stærkt i Solskinnet.

Og saa alle de Smaafugle her var. Det var saavist til at tro, at Smaafuglene fortalte hverandre paa Rejsen, at Hjordkilds Have var et herligt Sted til Sommerbo, fremst og ypperst over alle i hele Ugum Sogn. Baade Solsort og Drossel byggede i Haven, ikke at tale om Spurv og Finke og Tællepikker, Stillids og Havesanger. Om det saa var Kukmanden, kom han strøjfende her til — ja, hvem kunde sige hvorfra, kan hænde helt ude fra den fjærne Skov hist langt ude — og kukkede lydt op ud fra den enlige krogryggede gamle Eg der oppe paa Nørrebankerne. Der satte han sig altid; ingen andre Steder i Haven,

Og fremst noget Sted i hele Byen hørtes „Slid

din Tid"-Fuglen her hvert evige Aar først kvidre op paa Foraarsvisen. Og da sagde somme Folk gerne og smilte:

Nej, hør da! — nu synger „Slid din Tid" igen inde i Hjordkilds Have. Saa lakker det ad Foraar nu.

„For vi længes jo alle ud af Kulden og Mørket og higer imod den milde Sol og Sommeren, du mit Slægtebarn". —

Da vi om Aftenen kørte bort fra Ugum, stod Hjordkilds Have drømmende og stille i halvklart Maanelys. Jeg syntes, den var saa særegen, næsten et levende Væsen, som stod der i dybe Tanker.

Nu skjulte Banken ved Vejen den for mine Øjne. Da sagde jeg til Far:

„Véd du, hvad Else Kirstine ogsaa sa'e. Hun sa'e saadan noget som: Marken og Skoven er gode nok, men Haven er nu ligegodt den bedste, for den staar Hjemmet næst... Saadan sa'e hun. Hvad mente hun med det, Far?"

„Hm ... Det er knap jeg kan forklare dig det, min Dreng ... Hun er et mærkeligt Menneske ... en underlig én".

„Men saa god og rar, Far".

„Ja, god i Sind det er hun; saa hjælpsom ... Men du kan jo huske paa at spørge hende om det med Haven, naar vi kommer her igen".

Hvor naar blev det — til næste Sommer?

tro. Den har jeg læst igennem vel over de Snese Gange . . .

For det er nu saadan med mig, mit Slægtebarn: jeg glædes ved at mindes det gode gamle og holde Hævd over det, og jeg haaber tillige til det ny, der skal blive bedre end det gamle“.

Hvordan Hjordkilds Have var bleven til, det vidste Else Kirstine nu fremst nogen i hele Ugum, turde hun sige.

Saa langt tilbage i Tiden, nogen kunde huske eller fortælle om, havde Hjordkild været i Strungernes Eje. Den var en gammel Selvejergaard og var alle Dage gaaet i Arv fra Fader til Søn.

Alligevel var det ingen Mand ud af Strungernes Æt og Blod, som havde fundet paa at ørke den store lerknudrede Kile af Nørretoftens Jord rigtig op og lægge den ud til Have. Knap nok kunde en Strunge have faaet det Paafund, langt mindre vilde han have sat det i Værk. Mand efter Mand lod Kilejorden ligge udyrket hen og brugte den til Gaasehave og Kalvehave — for de drev alle noget paa Kvægopdræt og Studehandel og var kyndige i alskens Prang.

Nej, Manden, som ørkede Hjordkilds Have frem, det var Kresten Ydesen — ham, de Ugum Folk snart kaldte Lille Kresten og snart Kresten Strunge. Han havde ympet hver Stamme og plantet hvert Træ og Busk, der stod i hele Haven.

Else Kirstine havde det fra Krestens egen Mund

— sandfærdig Mand var han helt til Grunden — og hørte ham af og til fortælle om det og meget andet, da hun som ung, grøn Pige kom til at tjene paa Hjordkild og tjente der i flere Aar af hans ældre Husbondetid. For hun var jo selv lidt ud af Ydernes Æt.

Paa en Maade var det Havet, som førte Kresten til at danne Hjordkilds Have.

Ja, det var Havet.

Se, oppe fra den gamle, krogede Eg paa Nørretoftbankernes højeste Puld — ingen i Verden kan fortælle, hvornaar og hvordan det enlige Træ er kommen der — der oppe fra kan En skimte Havet paa blanke Sommerdage med klar, klar Luft. Og det havde Kresten en Gang hørt gamle Yde, hans Fader, ymte noget om. Og saa en Dag i Krestens de grønne og raske Ungdomsaar, saadan en køn klar Sommerdag, da han kommer gaaende hjemad ude fra de nørre Udmarker og rent hændelsesvis skyder Genvej om ved Hjordkilds Nørretoftbanker, da rinder det Sagn ham med ét i Sinde.

Da kunde det saamænd være Hovro at se det Syn en Gang.

Let var det ikke at komme ind til Egen i de Dage. Puldene og Skrænterne rundt om den var baade stejle og fulde af sammenfiltret Kravl og Krat, af stride Lyngbuske og Tjørne og Brombærranker. Men igennem vilde han nu. Og op i

Egen kom han, saa højt op, som Grenene kunde bære ham.

Og da øjnede han Havet. Langt langt ude i Sydøst, ude bag en lang Ryg Skove, der var blaa som en Taage, laa der en smal, blank Stribe og skinnede i Solen, skinnede som Sølv.

Saa det var Havet! . . . Det var Havet —.

Synet tog ham saa underligt, med saadan en sær Tryllemagt, saa det var næsten ikke til at faa Øjnene fra. Og med det samme skød det op i hans Sind, ret som Ordene saa blev hvisket i hans Øre: Mon du ikke skulde gaa ud til det en Søndags Tid!

Og første Søndag efter saa' hverken Solen eller andre Øjne noget til Kresten Ydesen i hans Hjembys Egn. Længe før Daggry havde han rejst sig af sin Seng og givet sig paa Vej ud efter Havet; og først ud paa Sommeraftenen vendte han tilbage. Vejen havde været adskillige Piber Tobak længere, end Karlen havde drømt om.

Gamle Yde stod ude ved Tofteledet og saa hen over Bygagrene, da Kresten kom listende langs Gærdet.

„Men hvor har du da været henne hele den udslagne Dag, Søn?"

Han havde været et Vend ude ved Havet. „Det er et underligt Syn, Far."

Da saa Faderen stille paa ham en Stund. Saa nikkede han og smaalo. „Det har ingen gjort før

du, Søn ... Men Folk vil nu regne det for Tossestreger.“

„Dem om det, Far, — naar I kun tykkes bedre om det.“

Alle Yderne var Folk med stilladent Væsen uden Bravl og Pral. De kunde holde Tand for Tunge. Alligevel kom der snart Rygter ud og i Løb med Snak og Skvalder om Krestens sære Vandring. Folk lo og fandt, det var noget af den løjerligste Færd, de havde hørt om nogen Sinde. Strøjfe flere Mil af By bare for at se paa et stort Vand! Ja, et Stykke sær Praas havde han jo været alle sine Dage.

Og Kresten kom snart for det haarde Læs med at bjerge sig overfor alle de tørre Skoser og Spydigheder, de andre unge lod regne ned over ham. Somme Karle raabte til ham, saa det hørtes baade over Vej og bred Mark: Om han ikke snart skulde ud at spytte i Storstranden igen.

Og Pigerne, som hørte det, lo højt.

Til at begynde med var ingen værre til at føre Snak og more sig over Kresten end Gærtrud Sofi, Jep Strunges yngste Datter. Hun var saa halvvejs ogsaa den, der havde yppet hele Lystigheden. Ved en ren Hændelse var hun bleven Vidne til, at Karlen brød ind i Krattet og kløv op i Egetoppen. Hun kom travende ind med Latteren klukkende i Halsen og sagde til Førstepigen, der var hendes gode Veninde:

„Kom, stræb og kom,“ havde hun sagt, „saa

skal du bare se saadan en underlig Kukmand, der sidder her ude i vor krumme Eg. Ydes hvidhovede Kresten er fløjen helt op i Egetoppen og staar der og rækker lang Hals."

Og de flinte og fløj af Sted, saa Skørterne bruste om Benene paa dem. Henne ved Hjørnet af Tofteporten tørnede de paa den gamle Røgter, saa han stumlede ned mellem nogle Tøjrefaar, han kom trækkende med. Han knarrede og skældte op: „Hvordan er det, I to kullede Kvier kommer bissende!"

Og det blev Morskaben ingenlunde ringere af.

Men inden Pigerne fik den gamle Gnavpotte redet ud af Tøjrene, de forskrækkede Faar havde snøret ham ind i, og kom ud til Gærdet, var Kresten klavret ned af Egen igen og gik ned efter Kørevejen.

„Lad os raabe og spørge ham ad," lo Pigen, „om han har været oppe i Egetoppen for at kigge sig om efter en Kæreste." Og hun raabte. Og Gærtrud Sofi dukkede ned bag Stengærdet og vaandede sig af Latter.

Men Karlen gik videre — som han hverken hørte eller saa.

„Hvad er der ved'et?" kom der Svar med ét henne fra Ladehjørnet, og det med Jep Strunges stærke Røst. „Kalder I dét at ta' Vare paa Unnengryden, I to lange Sløjer."

Pigerne op fra Gærdet og ind.

Hidtil havde ingen kunnet fortælle, at Strunge-

datteren kærede sig det bitterste om, hvor Ydes Kresten færdedes eller fæstede sine Øjne. Men siden den Dag, hun havde set ham klyve til Tops i Egetræet paa Nørretoftbankerne, lod det til, han var gaaet ind i hendes Tanker. Naar de mødtes, var det altid Gærtrud Sofi, der søgte at yppe Sag med ham — for Morskabs Skyld. For det morede hende at lægge Mærke til, han var som halvvejs ræd for hende og undgik helst at komme i Ordskifte med hende.

„Han er jo ligefrem til at kyse ned i et Musehul, den Karl," sagde hun en Dag til Pigen. „Hans Far har nok lagt nogle store Læs Tjørnegærdsel langs deres Markvej, har jeg spurgt. Det er vel sagtens, fordi bitte Kresten saa kan have noget at gemme sig i, i Fald Høgen skulde komme efter ham en Gang."

Og de Ord af Jep Strunges Datter fik snart rappe Fødder at løbe paa og faldt godt i Øre til stor Morskab hos somme Folk, især paa Steder, hvor der gik giftefærdige Sønner hjemme.

Og en Dag hørte Gærtrud Sofi dem igen.

Det var en Dag tidlig i Foraaret. Hjordkilddatteren og begge Pigerne havde hjulpet Røgteren at trække de første Køer paa Græs ude paa Sønderballeagrene. Og som Pigerne nu gik hjem ad Kørevejen, kom Bertel Risbjerres Søn Tonne netop fra Marks med Heste og Vogn, og han skyndte sig at trave dem ind og halvvejs tigge dem til at sætte sig op at age paa hans Vogn.

Tonne var saa kry og køjter over sit Held med at faa Jep Strunges Datter op at køre, saa han ligefrem sad og hoppede af Fornøjelse paa Agefjælen som en Graaspurv paa Kanten af en Ladedør.

Og saa var det, det hændte, at de kom forbi Kresten Ydesen. Han gik og harvede inde paa Marken lige op til Kørevejen. Og da raabte Tonne op med sin grove Stemme og gryntlo saa haansk:

„Høj, Kresten, stræb da og løb hen og pip dig i Tjørnegærdslet — hø, hø, hø! — ser du da ikke, den store Glaahøg kommer flyvende der henne for at snappe dig, hjærte Søn lill'!" — Det sidste var abet efter Krestens Moder; for hun brugte saa meget at sætte hjærte til Navnet paa de Folk, hun stod nær eller yndede.

Kresten keg op paa dem lidt, men svarede ingen Ting, drev saa videre med sin Harve. Tonne sad og gryntede og hostede, og Pigerne lo højt op med deres klingre Stemmer. Men Gærtrud Sofi blev rød og tavs.

Hun ikke saa meget som slog et Smil; hun mælte saa godt som ikke et eneste Ord paa hele Hjemvejen, og hun bød knap nok Tonne Farvel, da hun kløv ned af Vognen. Og hele Dagen og flere Dage efter var hun saa fos og myndig overfor Førstepigen, saa de kom paa Kant til hinanden tilsidst, og Venskabet rev ud imellem dem med hvasse Ord.

Ogsaa det kom jo ud. Og Folk hviskede og undrede sig.

Hvem i Alverden kunde blive klog paa, hvad der da havde stukket Strungedatteren!

Saa en Aftning hen i Foraaret mødtes de ene to paa en afsides Markvej, Kresten og Gærtrud Sofi.

Hun skraaede straks tværs over Vejen, og da standsede han.

„Kan du da aldrig lære at bide fra dig en Gang som en hel Karl!“ sagde hun but.

Han stod saa rolig og smilte lidt og saa' vist paa hende, saa hun maatte tage Øjnene til sig.

„Store Herrer og store Narre har jo nu en Gang Lov til at sige, hvad de vil,“ svarede han omsider.

Hun blev saa rød i Hovedet, saa hun blussede.

„Regner du mig for en Nar?“

Da svarede han lige straks, men saa stille: „Aa, nej. Men jeg undres saa meget paa, du tykkes dig ikke for god Pige til at sætte efter at holde Folk for Nar og sidde paa Sladderbænk i Rendehestes Lag, — nu bed jeg fra mig.“

Og da gik Vandet hende i Øjnene af Sorg og Harme.

„Vidste jeg ikke nok, du hadede mig.“

„Saa véd du mere end jeg, Gærtrud Sofi. Lad os ikke staa og brede os vild i Ord. Jeg har holdt mig af din Vej, fordi jeg skønnede hidindtil kun det, at du vilde mig ikke andet end Løjer, og det var jeg kyv af.“

„Saa tror jeg forvist, du skal komme til at skønne bedre fra i Dag af, Kresten.“

Siden havde de to tit et sært Held til at møde hinanden i Enrum paa Vej og Sti og skifte idel gode Ord til gensidig Glæde.

Og den Dag randt ret snart op, da det tog til at aabenbares, hvor stor og dyb en Magt den stilfærdige Karl fra Ydes Halvgaard havde vundet over Storbondedatteren Gærtrud Sofis Sind.

Thi vist og sandt var der mange Par Lureøjne, som vogtede nøje paa de tos Færd, saa stærkt som de begge havde været i Folkemunde i hele Ugum.

Og en Dag vinkede Jep Strunge knap og kort Datteren ind i Enrum — hans mørke Aasyn røbede hende tydeligt nok, hvad Raadslagning hun gik ind til.

Hvad i Alverden det var for Galmandssnak, Folk løb om med Halsen fuld af nu: de sagde jo, hun spillede Kæreste med Ydes Kresten? Det Tøndehul skulde der snart sættes en forsvarlig Tap i! Agtede hun kanske nu at søbe den Kaal, hun selv havde spyttet i? De Nykker vilde han aldrig høre ringeste Tale om, det havde hun at skikke sig efter! Han havde i sin Tid sørget godt

for, hendes Søstre kom til Brød og Bo i agtværdige Giftermaal. Naar rette Tid kom, skulde han ogsaa nok drage Omsorg for, hun fik en anderledes værgendes Karl til Bejler og Mand end Ydes bitte Knold. Saadan en tombet Karl, sølle hvidhovedet Kylling, der fløj op i Trætoppe og siden stjavede af By for at staa og gabe paa noget Strandvand.

Yderne var nemlig ret smaa, firskaarne Folk med høje, hvide Pander, lyse af Lød og blide af Sind; Strungerne derimod mørkladne, høje af Vækst og stærklemmede, med store Næser og bred Hage og fast Mund med Underbid, myndige af Udseende, højrøstede og fremtalende af Væsen.

Og Gærtrud Sofi lignede godt nok Ætten og Arten, hun var runden af. Uforknyt svarede hun nu Faderen rent ud, at for hende var baade Tiden og den rette Mand kommen. Kresten Ydesen var Manden, Kresten vilde hun have; ingen anden i Verden, om de saa slæbte hende op til Alteret.

Og det var store Ord af en Datter i de Dage. Jep stod saa vred, saa han fnyste.

„Lad ham bare understaa sig i at sætte en Fod paa min Grund. Lad ham vove at træde ind i min Gaard. Død og Krone, om han ikke straks skal blive fulgt ud af Porten igen med Bindehunden i Hælene.!“

Men Gærtrud Sofi lod sig ikke kyse.

„Jer Hund kan I pudse paa Tyve og Skarnsfolk, Fa'r, men ikke paa en god og ærlig Karl som Kresten."

Fra den Dag begyndte Bertel Risbjerre at faa sin jævnlige Gang i Gaarde paa Hjordkild. Og dette hjalp frem for noget til at skabe mange onde Dage i Gaarde for Gærtrud Sofi og trange Veje for hende og Kresten. For alle Vegne mærkede de sig nu omgivne af lønlige Spejdere, der vogtede og lurede ved Dag som ved Nat paa hvert deres Skridt og bragte Jep Strunge Tidende om alt, hvad de sporede op eller hørte Folk ymte.

Og det Rænkespind var især Bertel Risbjerres Værk. Han redede sig til at spænde alle Heste for sin Vogn nu for endelig at faa Sønnen Tonne kørt frem til Mand i Gaarde paa Hjordkild.

Han var en lille duknakket Mand, som evig og altid gik og pattede paa en Stump Krykkepibe; saa nærig og bjergsom som en Spurv, en stor Sammenpuger, dertil den klogeste og snueste Pranger, nogen kendte, og alene for den Tings Skyld lige saa højt agtet som lumsk frygtet af Folk over hele tre Kirkesogne. Og han holdt det nu med at gaa og klø store Jep Strunge i Nakken med sleg Smiger og Lovord og megen forstandig Tale, saa Hjordkildmanden omsider, fortalte Rygtet, havde givet Bertel Ord og Haandslag paa, at Tonne maatte faa Gærtrud Sofi og en Gang blive Jeps Afløser som Mand i Gaarden.

Og fløj den Aftale ikke hastig ud som en rask

Vind over hele Ugum, ja snart sagt længere og videre endda, end Stavkarle gik med Tiggerpose og Nyheder.

Men knap efter var det saa, den sære og mærkelige Tildragelse kom, Folk baade studsede og undredes ved at høre, og som mangen en ung blev ved at huske til langt op i de graa Aar.

Thi hvad hændte vel:

En Søndag Eftermiddag træder Ungkarl Kresten Ydesen ind ad Porten paa Hjordkild. Jep Strunge og Bertel Risbjerre kommer just smaagaaende i Samtale ovre paa hin Side Møddingen. Og ikke saa snart faar de Øje paa Karlen, før de standser brat og stirrer over paa ham et Øjeblik. Men saa raaber Manden baade højt og haardt, saa det klang igen ud fra Gaardens Husvægge:

„Gaa din Vej straks. Herut af min Gaard! Nu har jeg varet dig ad.“

Kresten svarede rolig:

„Ja men saa hør da først mit Ærinde, Jep Strunge.“

Men Jep gaar rask hen til Ladevæggen og løser Hunden — en stor sort Tamp og glubsk tillige. Og det første Hunden mærker, den er fri, sætter den i Spring og med Glam lige efter Kresten. Men da den kommer nær til ham, bukker han sig og taler sagte til den og klapper den paa Hovedet. Og Hunden standser og staar myg og saa fredelig som et Lam og smaalogrer med Halen og slikker ud efter hans Hænder.

Ja, et forunderligt Verdens Syn!

De staar der saa stive og stumme som Ledstøtter baade Jep og Bertel. Og begge Karlene, der kom farende frem i Døren ved Husbondens Raab, staar ligedan og stirrer. Men Gærtrud Sofi er kommen løbende ud af Stuehusdøren, idet samme Hunden naar Kresten. Og hun er den første, der mæler et Ord.

„Jeg troede snart, jeg skulde værge dig; men du kan værge dig selv, kan jeg forstaa."

„En kommer nok altid længst frem med det gode, Gertrud Sofi," svarer han rolig og smiler.

Saa gaar de hen imod Jep Strunge. Og Hunden følger dem trolig. Gærtrud Sofi bukker sig og klapper den.

„Dig skal jeg være en god Madmoder fra i Dag af, kan du stole paa."

Da kom Bertel Risbjerre til Mælet igen og raabte ivrigt op med sin hæse Kragerøst:

„Den Karl maa jo ha' med den onde at skaffe da! Hunden er bunden med fule Trolddomskunster. Se kun, hvor slotten den gaar!"

„Hunden er forgjort! — Hunden er ødt!" sandede Jep forbitret.

Og saa tog Bertel til at bande op — knage og brænde og stejle — i dyre og stærke Maader som den værste gudsforgaaende Krop. Og det var for at dølge Trolddommens Magt. For baade i Jep og Bertel saavel som i saa mange andre i den Tid sad der meget af det, der kaldes Overtro, Frygt

for onde Øjne og lønlige Kunster, der kunde tryllebinde og skade. Men op imod alt sligt var stærk Banden en kraftig Hjælp at ty til. Ondt skulde svækkes ved ondt. Den ene Djævel driver den anden ud.

Kresten vinkede af med Haanden og smilte.

„Stil nu jer Vrede, Jep Strunge, og hør paa rimelig Tale. Jer Hund er ikke ødt, den er lige saa duelig som før. Men Hunden skønner, jeg kommer her kun med godt i Sinde.“

Bertel Risbjerre tog Svaret.

„De slege Rosere skal en vare sig godt for; de bær' Ræven forinden. — Ud af din Gaard med den Logre-Mikkel og underfundige Aand, Jep Strunge! Kald dine Karle hid! Jeg véd, du har gode stærke Karle, der kan køre ham ud af Porten.“

Og straks raabte Jep paa sine Karle.

Men de vægrede sig begge. Han kunde byde dem hvad ærligt Arbejde han vilde, det skulde de nok røgte; men aldrig i Verden skulde han faa dem til at brænde sig ved at lægge Haand paa Kresten.

Bertel slog en haansk Latter op.

„Hæ, hæ, sikke Krystere, hæ!“ kvækkede han. „Nej, ved Grødfadet dér kan I som føre Karle!“

Og Jep Strunge fo'r hastig frem for at lægge Haand paa Kresten. Men Datteren traadte rask imellem. „Sind jer heller lidt, Far! Er I nu bleven Bertel Krikprangers Løbedreng og Træl!“

„Væk med dig!“ — han tog hende haardt om Armen for at køre hende til Side.

Men i samme Øjeblik fløj den store sorte Hund i et Spring op og tog Manden i Brystet med et vildt Grams, saa ham tumlede flere Skridt tilbage. Hunden slap straks igen og gik knurrende tilbage til Gærtrud Sofi. Manden stod bleg som en Dødning og stirrede paa den.

Og fra ikke en hørtes der mindste Kny.

Endelig — det lød helt underligt — kom der de Par Ord fra Kresten saa roligt og sindigt ud i Stilheden:

„Det er vist det bedste, den bliver bunden igen, Gærtrud Sofi.“

Og de bandt den, de to.

„Hæ!“ stødte Bertel frem, „gaar det her ikke til med Helvedes Trolddomskunster, maa I kalde mig baade Løgner og Kæltring. Hvad har vi længere Vidnesbyrd behov! Her staar en skarnsk ond Aand i Gaarde i Dag.“

„Der sagde du et sandt Ord,“ — pegte Gærtrud Sofi paa ham. „Kragen han raaber altid paa sig selv.“

Og Kresten gik stille hen og saa ham lige i Ansigtet.

„Va'r dig, Bertel Risbjerre, va'r dig for at raabe det onde op over andre! Det kunde gerne ramme dig selv, inden du ved af.“

Hvem kan vel udtyde og forklare, hvad der voldte det?

Hidtil havde ingen i Ugum set eller kunnet sige Bertel Risbjerre det Vidnesbyrd paa, at han var en fejg og ræd Mand. Men i Dag — nu saa de alle her ham vige tilbage for Kresten Ydesen, humme sig tilbage med Frygt og Forvirring i Ansigtet, saa hans kære lille Krykkepibe og evindelige Ledsager drattede af Munden paa ham.

Han fangede den i Faldet og tog sig op med det samme.

„Kan du staa rolig og se paa, den Karl driver mig ud af din Gaard, Jep Strunge?“ raabte han halvt truende.

Saa vinkede Hjordkildmanden kort af med Haanden til Kresten og brummede mørk og but:

„Gaa din Vej. Jeg har aldrig skikket Bud efter dig, skylder dig heller aldrig et Ord andet end det, du har faaet allerede.“

„Somme vil tykkes, det kunde være bedre, Jep Strunge . . . Og jeg tror forvist, vi kan bie det op, Gærtrud Sofi.“

„Det er og min Tro, Kresten,“ nikkede hun.

Saa bød han Farvel og gik rolig ud af Gaarden. Hunden stod og sprang om i Lænken og peb, som den vilde med ham.

„Skyd den, det utro Rakkerhelmis!“ hvæste Bertel Risbjerre med et hadsk Øjekast ad Hunden.

„Det nænner jeg ligegodt ikke . . . Hvad skulde det heller gøre godt for.“

Intet Under, at hele det mærkelige Optrin i Strunges Gaard jo snart kom ud og stærkt paa Tale imellem Folk, — saa forunderlig sær en Tildragelse og med saa mange agtpaagivende Øjne og Øren til Vidner.

Det med Hunden var grumme sælsomt.

Og fra den Dag tog Folk i Ugum til at se paa Kresten Ydesen med noget andre Øjne end hidtil: Saa stille og egen han gik om — han kunde nok lidt mere end sit Fadervor, den Karl.

Dertil kom en anden Hændelse en lille Tid efter. En Dag i Mørkningen fik Kresten mærkeligt Held til at standse Kaj Rydholms løbske Heste. Han kom til i det yderste Øjeblik, ret som skudt op af Jorden, just som Køretøjet kom tordnende hen imod det knappe Sving paa Vejen ved den dybe, stenede Sandgrav, i vild Fart og med Kaj liggende bagover i Vognen og spjættende til Vejrs med Benene over Agnfjællen.

Kaj slap ud af Faren med Liv og hele Lemmer.

„Ja Gu' tror jeg næsten, de kan rende løbsk, mine gamle smaa Heste!“ lo Kaj, og det var de

allerførste Ord, han sagde, da han kom paa ret vendt Ende igen. En sær, løjerlig Brand var han, brydsk og vovsom, men godmodig af Sind alligevel, et af de Mennesker, der er sig selv værst; drikke vilde han ogsaa en Gang imellem, og lidt ruset i Hovedet var han nu.

„Men ihvad enten du kan hekse eller mane eller binde Hunde med Ord, Kresten, saa meget er vist og sandt, den bitte Mand maa ta' Kaj Rydholm paa Hornene og kyle ham syv Gange over Kirketaarnet, om jeg ikke ligefuldt kalder dig en rask og hel Karl, Kresten! Der har du en gammel Dragonnæve paa det."

Og Hændelsen styrkede mangen en i den Tro, at Kresten havde faaet særere Kræfter i Vuggegave end nogen anden i hele Byen. Fra den Dag holdt ingen rigtig af at indlade sig paa at give ham Skoser. Somme havde ligefrem faaet Sky for ham. Han kunde være farligere at have til Fjende end til Ven.

Gamle Birte Ydes, fromme, troskyldige Sjæl hun var, tog til at lægge Rygtet paa Sinde og smaaklynke.

„Mit hjærte Barn, Kresten lill', nok af Modgang og Genvordigheder hænger dig oppaa i Forvejen; vil Folk da nu ogsaa bylte dig det Ord paa Ryg, at du er født og baaren med fule Trolddomsgaver!"

„Bryd I jer bare aldrig om det, gammel Mor. I lever aldrig den Dag, da I maa sørge over, jeg

gør noget Menneske Uskel og ondt. Lad Folk saa kun snakke."

„Sande Ord var det," sagde Yde. „Hvad Gaver vi end har, saa har vi dem alle ud af den Øverstes Haand. Vi skylder saa sandt at bruge dem paa rettelig Vis og Maade."

For selv hans Forældre var i Grunden ikke fri for at tro, Folk dømte ikke helt hen i Vejr og Vind om Sønnen. Helt fra Barnsben havde der været noget underligt ved den Dreng, noget ejendommeligt i Væsen, de ikke kunde give Navn eller udtyde. Og mangt et sært Ord af ham under Opvæksten randt dem nu i Minde.

Men de lagde Dølgsmaal paa det. Hvad gavnede det vel ham og dem, at sligt kom ud blandt Folk og styrkede Rygtet.

Der var en Mand, som i de Dage lagde sin kløgtige Hjærne stærkere i Blød for Krestens Skyld, end nogen vidste eller anede. Og Manden var Bertel Risbjerre.

Kresten maatte flyttes ud af Byen. Jo længere jo bedre. Saa bøjedes nok Gærtrud Sofies Vilje, — ude af Øje var ude af Sind. Men hvordan kunde Værket sættes i Gang, uden at de fattede Mistanke til, at Bertel stod bagved og drev paa Kilen. Det var visselig ingen let Sag.

Mon det ikke var aller raadeligst at ty til Præsten og se at narre ham til at være Udsætterhest.

Den Gang var Bolvig Præst i Ugum og havde

været det i flere Aar. Og han var en ret mærkelig Præst; ivrig Hestepranger — der stod altid megen højrøstet Støj om ham, hvor han handlede —, tit blev han snydt, og tiere var han i Trang for Penge. Der var saa mange Underligheder ved Bolvig, saa der godt kunde komme en hel tyk Bog ud af alle de Krøniker, der gik om ham. En Mand med en vældig Rungerøst og det stærkeste Helbred. Flere Gange havde han vist, han kunde sidde en udslagen Lørdagnat til Ende og tærske i Kortene, køre hjem og tage Kjole og Krave paa og straks gaa op i Kirken og da holde en Prædiken med fuld Kraft, med Slag paa Slag i Stolen, men somtid ogsaa med Graad, saa den ene stride Taare kunde knap bie den anden ned over hans Kinder. „Gører ikke efter mine Gerninger, men gører efter mine Ord;" plejede han da somtid at sige.

De fleste tyktes nok, det sidste var det vanskeligste.

Og Bertel Risbjerre gik saa til Pastor Bolvig i stor Løndom.

Et Par Dage efter kom Præsten vandrende paa sin Fod til Hjordkild paa Handels Vegne; han ønskede at købe Jep Strunges store brune treaars Plag. Under Plagens Travning saas Bertel Risbjerre gaa forbi ude paa Vejen, og Jep lod straks en af Karlene kalde ham ind. Han standsede i Porten. Jep vinkede med Haanden.

„Kom du og mægl os imellem; Pastoren han holder sig altfor stiv.“

Men Bertel vinkede straks tilbage.

„Det tør jeg ingenlunde formaste mig til imelmellem saadan to Mænd, begge to saa langt kyndigere end jeg. Nej, Gud bevar mig! . . . Bræk og del, saa gaar Handelen vel i Lave.“ Han vendte og gik.

Lad nu nogen paastaa, om de turde, at han havde været Ypper og Medvider til den Handel.

Omsider gik Handelen i Lave, med Heldønskning og tilbørligt Haandslag, og Førstekarlen lagde Haand paa til Vidne og Vitterlighed.

Saa gik Jep og Præsten ind igen. Ind i Storstuen jo, saa høj og sjælden Gæst Bolvig var.

„Saa skulde vi vel se at blive ens om Vilkaarene, Pastor.“

„Pengene følger Haandslaget,“ — og Bolvig jog Haanden ind i Lommen og lukkede op for en godt spækket Pengekat af Dyrelæder. „Se her er sandt for Dyden Makedorerne, Far!“ Han lo højt og kry op med sin stærke Rungerøst. „Og mange og store er de alle.“

Død og Krone, ja, i Dag var Manden ved Penge, og de var store og gode!

Gærtrud Sofi gik ud og ind, bredte Dug og satte Mad paa Bord.

„Dygtig Pige — Skik og Orden i Stue som paa Bordet,“ roste Præsten og nikkede til hende. „Hun skal jo saa arve Hjordkild en Gang?“

„Det skulde jo gerne skikke sig saadan, maatte min Vilje ellers raade,“ mente Faderen.

Straks lod Bolvig saa Vejr og Vind bære lige paa.

Ja, hvad var det for sære Ting, Rygtet førte Tale om her fra Gaarde? Man ymtede endog om lønlige Kunster. Overtro og taabelig Snak! Hvordan hang hele Sagen sammen? Om han nu som Sognets Præst maatte faa kort og klar Besked fra første Haand.

Og den gav Jep saa. Hans Datter nægtede ham skyldig Lydighed, hun vægrede sig ved at følge hans Raad og Vilje om at tage den gode Karl til Mand, han fandt bedst skikket til at blive hans Afløser. I det Sted havde hun ladet sig snakke Griller i Hu af en anden og satte kun efter at trodse sin Vilje igennem. Og hvad var den anden: en løjerlig Feger, ingen kunde blive klog paa hvad bar i sit Skjold.

„Frem med Navnene, Jep Strunge,“ æskede Sognepræsten.

„Naar det gøres nødig, skal jeg ogsaa nævne ham: det er Yde Ydesens Kresten. Ydes Gaard er kun bitte, og der er hele tre Sønner og en Datter. Den Karl har ikke andet at føre her i Gaarde uden to bare Næver og saa en Posefuld sære Rygter paa hans Bag . . . Vil Pastoren nu tale og dømme med Retfærdighed.“

„En Far skønner bedst sit Barns Vel. Børn

har at adlyde deres Forældre. Det har jeg maattet gøre," gav Bolvig til Svar.

Da kunde Gærtrud Sofi ikke længer tvivle paa, hvor hun havde ham. Og nu tog hun til Mæle med ærbart Mod.

„Folk maa sige om Kresten, hvad de lyster og vil; jeg holder ham for en ærlig og god Karl og dygtig tillige. Mine Ord maa vel ogsaa høres og vejes, naar det gælder om den Mand, jeg skal leve sammen med alle mine Dage. Tonne vil jeg ikke ha', om han saa ejede Guld til et Svinetrug. Men nu vil jeg spørge jer, Far: hvor mange Penge kræver I, Kresten skal eje, førend I vil give jert Minde til, vi maa faa hverandre?"

Hvor mange Penge? svarede Jep. Hvor skulde Kresten faa de Penge fra? Troede hun kanske, han kunde finde Skatte eller hekse Penge op af Jorden? Ja, kunde Æmter og Tant og Holden-af og Kvindepjadder klare det her i Verden!

„Jeg giver ingen Lovning i Tossepaafund." —

Men nu skød Bolvig ind — han sad saa ivrig, saa han hoppede i Sædet og fægtede om sig med Armene.

„Jo hør nu et Ord, jo hør nu et fornuftigt Raad, Jep Strunge. Lad os ikke fare vild i Overilelse. Hvorfor ikke lade Karlen rejse ud i Verden og prøve sin Skæbne, saa det bliver kundbart for alle, hvad og hvor meget han duer. Giv ham Frist til et forsvarligt Prøvestykke. Hvorfor ikke sige saa: Unge Karl, der vil adskilligt mere til at blive

Mand paa Hjordkild end at klatre op i en Trætop; men kan du derimod til den og den Dag og Tid komme her og tælle mig saa og saa mange blanke Dalere op paa mit Bord, saa vil jeg holde dig for gæv og god til at blive Husbond i Gaarden ... Sæt ham en Frist paa to Aar, Jep Strunge.“

Jep summede lidt paa det. Saa gav han et kort Fnys af Latter.

„Det er saadan halvt Vand og halvt af Kilden, Præst. Jeg kunde jo nævne den Sum, han aldrig orkede at skaffe til Veje i den Tid ... Nej, Folk vil kalde det Narrestreger og Hejbej og grine af mig.“

„Nej, vist vil Folk ej,“ paastod Bolvig. „Folk vil tværtimod dømme med Hæder: Jep Strunge viser sig som den forstandige og rimelige Mand, han er. I al Handel og Færd strækker han sig det længste, han kan. Kan hans Ord ikke overbevise hans Datter, saa giver han Forsynet Trætten i Vold og lader Tiden skille Avn og Kærne ad, saa Øjnene oplades og ser klarlig, hvad der er Dyd og Hold i og hvad Nykker og Bedrag.“

Og de Ord af den Mund faldt baade godt og dybt i Øret paa Jep Strunge. Han sad tavs en Tid og smilte lidt. Saa gav han det Svar og lagde Vægt paa Ordene:

„Ja, lad saa det være mit Ord og Vilkaar da: kan Kresten Ydesen, inden to Aar er omme fra i Dag af, komme her og tælle tre Hundrede Rigsdaler i Guld og klingende Mønt op for mig, og

Pengene er hans Ejendom da, saa vil jeg sige: Sæt dig ned og lad os snakke sammen."

Datteren drog Vejret saa dybt.

„Tre Hundrede Rigsdaler — inden to Aar er omme! Det kalder jeg saavist haarde Vilkaar."

For det var grumme mange Penge at tjene og spare sammen i de Tider. Saa godt som ugørlig Gerning med saa knap Frist.

„Jeg kan ikke linne ved det," sagde Jep. „Jeg kalder det nu billigt. Hjordkild er en grum Gaard."

„Vil man vinde stort, maa man vove derefter," sagde Pastor Bolvig og gned sine Hænder, som om han tvættede dem.

Gærtrud Sofi vendte sig ad Døren og gik, idet hun sagde:

„Jeg ved ikke saa lige, hvad Kresten vil sige til den Handel. Mig tykkes det raadeligst, vi maatte heller tage for os selv lige straks og gaa vore egne Veje."

„Hør kun — hun er som runet til ham," sagde Jep Strunge.

Hun kom ikke ind igen, saa længe Bolvig sad i Stuen. Hun lod en af Pigerne gaa for Borde.

Men da hun i Aftningen mødte Kresten paa en Markvej, havde Bolvig allerede været i Gaarde hos Ydes og haft ham i Tale.

„Jeg tykkes, jeg skal rejse ud og prøve min Lykke, Gærtrud Sofi. Jeg gør det med god Vilje. Kommer jeg ikke tilbage til rette Tid, saa er det

vel saadan, at den gode Lykke ikke skulde times mig . . . Men lad os nu haabe det bedste."

Hun svarede ham: „Du skal komme tilbage, Kresten, om saa end langt fattigere end du drager ud! Jeg skal bie dig med Ære i to Aar og mange flere."

— I de Dage var Birte Ydes Sind fuldt af stille Hjertesuk, og tit sad hun og smaasang i lange Toner ved Hørrokken:

O Rigdom og Guld,
du Jorderigs Afgud i skinnende Muld,
du est dog af Verdens bedragelig' Ting,
som vokser, aftager og veksles omkring,
du est dog i højeste Mærke og Med
Forfængelighed,
Forfængelighed.

Kresten var den mellemste af Ydesønnerne, Eskild den yngste, ved det Lag en sytten-atten Aars Knøs. Han var højere af Vækst end de andre og stærkere og førere af Lemmer tillige, men den tavseste af dem alle. Han havde haft Tjeneste i Nabobyen et Par Aars Tid. og da havde de kun set ham der hjemme i Ny og Næde, naar han trængte til en ren Skjorte eller et Par hele Hoser eller faa bødt en haardt nødvendig Lap paa Buksknæene — den stærkeste var aldrig for stærk til Eskilds Bukser. — „Eskild, Eskild, du er og bliver da en Sluskfod, hjærte Søn lill'," — rystede hans Moder tit paa Hovedet og smaalo.

„Godt, jeg kan slide, gammel Mo'r," brummede han somtid med sin dybe Røst.

Nej — men nu i Tiden hen ad Krestens Udfærdsdag kom Eskild derimod trumpende og kantede sig ind ad Døren saa godt som hver eneste Søndag Eftermiddag og satte sig til Borgeleje i Fødehjemmet et Par Timers Tid. Snakkede mindre endnu end før, lyttede paa de andres Samtale og holdt Øjnene fæstede paa Broderen, naar han troede, ingen gav Agt paa ham.

Moderen ynkede ham i Stilhed. Fremst nogen vidste hun, hvor meget den tunge og tavse Klør holdt af Kresten.

„Jeg kommer og følger dig et Stød paa Vej, Bro'r," sagde han den sidste Søndag, da han gik ud af Døren.

Vildgæssene drog sønder paa i lange Flokke, den Dag Kresten rejste. Saa de løj ikke helt, de Folk i Ugum, der sagde: „I Dag fløj Vildgæssene med Ydes Kresten og vor rare Formiddags-Mell'-mad." Det var en god blank Morgenstund sidst i Høst, en Tirsdag Morgenstund — for efter gammel Folketro er det heldigt at begynde et vigtigt Foretagende en Tirsdag.

Kresten drog øst paa, ud til Havet. Han havde tinget sig Sejlads med en Skipper, der laa og ladede Favnebrænde under de store Skove ved Stranden.

Eskild fulgte ham over Halvvejen. Kresten

maatte næsten baade tigge og trygle ham til at vende om og gaa hjemad.

„Ja, nu vil jeg saa bare følge dig over den store Banke . . . Du har alle Dage været mig saadan en god Bro'r."

Saa stod de da oppe paa Vejbanken og gav hinanden Haand til Farvel. Først da sagde Eskild:

„Kresten, jeg vil ikke blive hjemme, naar du er henne. Jeg vil ud og stede mig i Tjeneste ved de store Prangere. Jeg vilde ha' rejst nu til første November, men jeg slipper nok knap før til Maj."

„Nu — saa Held og Lykke paa din Rejse da, Bror Eskild!"

„Tak, Bror Kresten, dig selv det samme!"

Den sære ordknappe Dreng han var — ret et stort Stykke Esben Askepisker. Ikke en Gang til Kresten, hans kære Bror, kunde han faa Munden op til at røbe, hvad Forsæt han havde i Sinde. Han havde fattet godt nok, hvor haardt, haardt det vilde knibe for Kresten at skaffe de mange Penge til Veje, til Dagen kom. Hjælpe ham burde og vilde han. Der kunde tjenes gode Penge som Kvægdriver hos de store Prangere, havde han hørt. Og hver evige Daler og Skilling, han kunde spare sammen, vilde han saa gladelig give Kresten i Eje.

For han var saa god en Bro'r.

. . . Kresten Ydesen drog sin uvisse Skæbne i Møde med roligt Mod. Foruden de gode, blaa

Vadmelsklæder, han gik og stod i, havde han et Sæt Slidetøj i et Knytte, han bar paa Kæppen over Nakken. Og saa ti Daler i Lommen.

De ti skulde yngle godt, kunde de blive til tre Hundrede i Guld og klingende Mønt, til to Aar var omme.

Hvem der ikke sørgede den Dag, Kresten Ydesen fløj af By med Vildgæssene, var nok Bertel Risbjerre.

Nej, han fornøjede sig baade den Dag og mange Dage derefter. Baade en og anden kom ved den Tid bag paa ham, mens han stod for sig selv ved en Nysseldont, og tog ham paa fersk Gerning i at staa og smaasynge. Og det var en saare stor Sjældenhed, at det lykkedes nogen at komme bag paa kloge Bertel Risbjerre og dertil at høre ham synge.

Ja, han sang nu, gjorde han, med sin tørre Knarrestemme — og med Krykkepiben paa stejl Strit ud af Mundvigen. Hver Fugl synger med sit Næb — den Vise de kan. Bertel ligedan. Han kunde heller kun et Stykke, kun tre Vers af en gammel Vise, der førte Klagemaal over Kvindfolks Ondsind og Genstridighed, — for han havde et ilde Øje til dem og gav tit Spydigheder derefter, somtid drøje nok.

En Løve er vel grum,
naar som dens Mund med Skum
mon rinde;

dog kan den sig besinde,
det egensindig' Dyr;
men hvo kan hold' i Styr
en Kvinde?

En Tyr, som stange vil,
kan man dog komme til
at blinde
og Fjæl for Panden binde;
men hvo vil tænke paa
saaledes at undgaa
en Kvinde?

En Ulv, som gaar paa Lur,
hvor Fæ og Kreatur
er inde,
kan Skræk og Rædsel minde
at flygte, gaa sin Vej;
men hvad, hvad vover ej
en Kvinde?

Ja, nu glædede han sig. Nu var Kresten Troldkarl ude af Landet for lange Tider, vel sagtens for alle. Nu var Ledet saa godt som lukket op paa vid Gab for Tonne til frit Kør-ind paa Hjordkild.

Han formanede Sønnen:

„Nu lægger du bare Vind paa at spille dine Kort med Snildhed og Forstandighed. Det skader aldrig at slege lidt for Pigen og spændere hende et kønt blommet Silkeklæde og Kaffe og Honningkager fra Kristiansfeldt nu til det store Marked."

„Hun er jo saa stut og spansk som nogen Prinsesse. Jeg maa hellere se mig om efter en mere villig."

„Ak, det kan let overvindes med kønne Ord og dejlige Gebærder — indtil du faar Selen lagt paa hende og holder Tømmen i Haand . . . Men frem for alt maa du sætte efter at indynde dig ved Jep. Ros ham endelig dygtigt. Det hover han saa godt, saa han slaar Krølle paa Halen."

Men de Ord sivede ud — hvad enten nu nogen havde luret dem op, eller Tonne ikke havde været saa tæt et Kar, som han burde, — ud kom de og randt Hjordkildmanden for Øre. Og ved første Vend derefter Bertel kom i Gaarde, knurrede Jep ham det i Næse om Rosen.

Men da tog Bertel til at tordne og bande de Ugum Klaffere og Rendeheste ned i det sorte Hul for deres Ondsinds og løgnagtige Tungers Skyld. Om det nu skulde til at gaa i den Fure, at Jep havde større Tiltro til Sladderhekse end til ham? Om det skulde være Takken for mangt et godt Vink, han havde ydet ham gennem mangfoldige Aar? Aldrig havde han ladet de Ord falde af sin Mund. Nej, han havde kun sagt Sønnen en Gang ved Lejlighed: Jep Strunge er den Mand i hele Ugum, vi maa bære al Ære og Respekt for. Men de Ord havde saa Byens Helvedes Sladderpak vendt om til det andet for at sætte Lus i Skindpels.

„Tror du mig, eller tror du mig ikke?"

Jo vist troede han ham. Han vilde bare lade ham det vide.

„Tro aldrig nogen Sinde slig Bagtalelse om mig. Lov mig nu det!“

Og det lovede Jep ham.

Den Dag i det mindste hørte ingen Bertel Risbjerre synge. Han stemte nok en anden Vise op, da han kom hjem og fik Tonne i Tale, saa der kom til at ligge et strengt Hus med Banden og hvasse Ord.

Saa en Dag en Tid efter kom der to henlands Prangere, en ældre og en yngre, kørende til Ugum for at se paa Stude og unge Heste. To bovne Karle og lystige tillige.

De staldede op hos Bertel Risbjerres. Og han og Tonne fulgte dem Byen rundt, Gaard ud og Gaard ind. Og alle Vegne, hvor de kom, blev der et Slid med at nappe Stude i Skind og en Larmen op med Traven Heste og Banden og Sværgen og højrøstet Snakken og Trætten og dertil en uendelig Tærsken Hænder, Klask i Klask, som det hørte sig til den Gang imellem ægte Handelsfolk for at give Ordene Magt. Nu om Dage gaar det jo langt anderledes stilfærdigt til ved Hesteprang og Købslag.

Og de fleste Steder, Handelskarlene kom, gav det baade en og to sorte Kaffeknægte.

Saa de var jo bleven lidt rødblissede i Hovedet alle, da de kom til Hjordkild. Det var hen ad

Mørkning. Og da satte Vejret i med tæt Snefald og tyk Luft.

Da drog de ind i Storstuen for at spille Kort, mens de biede Maanen op. Og det blev et Spil baade højt og timelangt og saa fuldt af Støj, saa det dundrede i Huset.

Lidt over Midnat brød de op, og da havde Bertel Risbjerre vundet til en god Ko. Han var saa kaad og frydefuld til Mode, saa han glinsede over hele Ansigtet og kildrede den ældre Pranger i Siderne med begge Hænder.

Og saa var det, det kaade Spil hændte, da han og Tonne og den unge Pranger kom ned i Dagligstuen for at hente den fremmedes Hundeskindspels. Døren ind til Gærtrud Sofis Kammer bliver pludselig revet op, én skubbet haardt derind, saa han stumler paa Benene; og saa lukkes Døren rask igen. Og de uden for hvæser og hvisker sammen og klukgriner.

Gærtrud Sofi stod halvt af Klæderne henne ved Vinduet. Det lyste lidt derind af Sneen og Maanen, men ikke saa meget, saa hun kunde skelne, hvem Gæsten var.

„Hvad er der ved'et?" sagde hun.

„Det er mig . . . det er jo bare mig, lille Gærtrud Sofi," mumlede han og lo hæst og stakaandet.

Saa kendte hun Tonne.

„Herut med dig, ihvad du saa er for en Mæ!"

„Vi er jo da Ligebørn, he, he, — jeg holder da

saa meget af dig — giv mig nu Haand paa det til Godnat, lille rare Dukkelam.“ Han nærmede sig og strakte Hænderne frem og greb hende om Armen.

„Slip mig og skrup af — ellers slaar jeg!“

Men Tonne lo og slap ikke.

Da slog hun til ham, slog ham i Ansigtet, saa han slap hendes Arm og snublede til Gulvs over Stolen.

Døren kom hastig op ved Bulderet, og Bertel ind og hvæste op: „Hys, hys da — men Gud fri os — ak, det er jo bare uskyldig Kommers, lille Gærtrud Sofi.“

Men Gærtrud Sofi var vred for Alvor, saa hun græd.

„Væk af Døren! Jeg vil snakke med min Far.“

Bertel gennede for hende og gav godt for. Tonne luskede ud og skyndte sig efter den fremmede Pranger. Bertel blev ved at give godt for: Var det nu noget at tage saa haardt paa Veje for — det hele var jo bare lidt taabelig Spas — lad det være saa glemt som usket — det maatte endelig ikke komme ud blandt Folk — Tonne skulde komme i Morgen den Dag og sige hende, hvor haardt han fortrød sin Galskabs Streg . . .

„Hvis han vover at komme her, skal jeg straks gaa ud og fortælle det hele til hvert Menneske, jeg møder!“ sagde hun.

Saa kom Faderen til. Og Bertel Risbjerre tog

straks til Orde — klynkede, saa det lød, som han næsten var grædefærdig:

„Ak Herregud, Jep, min gamle Ven, saa søllevornt vi da her kom af Sted for pure Vanvares Skyld: Tonne kom for Skade at tage fejl af Dørene og stumlede ind i Gærtrud Sofis Kammer.“

„Det er Løgn i jer Hals. I véd, I skød Døren op og skubbede ham derind. Da han ikke vilde gaa ud igen, men tog fat i mig, saa slog jeg ham i Ansigtet. Saadan er Sanden, Far.“

Bertel Risbjerre tav og sugede paa Krykkepiben. „Jeg maa jo da selv vide bedst Besked, lille Pige,“ sagde han omsider.

Jep vendte brat og gik. „Jeg kalder, det var grovt dumme Løjer.“

Bertel luskede bag efter.

„Gid Fanden da ogsaa havde det Dælens pestilenske Brændevin!“ gnavede han saa ærgerlig.

Næste Morgen havde Jep Strunge og hans Datter en Samtale, og den gik hverken paa Spøg eller Spas.

Om hun var Jep Strunges Datter eller ej, maatte hun spørge, siden der kunde bydes hende slig en Krænkelse, at halvfulde Folk brød ind i hendes Kammer ved Nattetide og smædede hende med Grinen og lystne Grams. Skulde givet Ord og Aftale nu ikke længere staa ved Agt og Magt kanske.

„Hvorfor gjorde I som ærlig Mand og Far ikke

den gamle skimlede Rævetrækker hans Ret: tog ham i Nakken og smed ham ud paa Stenbroen!"

Jep stod med et Aasyn saa mørk som en graa Efteraarshimmel.

„Du værgede dig jo selv. Jeg sa'e jo ogsaa min Mening."

Ja halvt. Det rette Ord havde været det: Fra i Dag af har I Risbjerrefolk skaaret Roden op her i Gaarde og maa sætte efter at blive her fra for Fremtiden.

„Jeg vil ha'e Fred for dem, Fa'r. For mit Ord til Kresten agter jeg at holde haardt ved."

Da sagde Faderen:

„Han kan ikke skaffe saa mange Penge til Veje. Med mindre han da vil stjæle dem. Han viste kun, hvor dum og særhovedet Karl han er, den Gang han gik ind paa det. Der er intet at bygge paa eller vente paa fra den Kant.

Og nu nødes jeg til at aabenbare dig en Ting, min Datter. Det ryddede helt mit Pengeskab — uden at forslaa endda — den Tid jeg maatte rykke ud med dine Søstres Arvelod i Penge. Jeg fik dertil et haardt Smæk paa Studene i Overfjor. Saa jeg staar nu og skylder Bertel Risbjerre Penge. Mange du. Saa Hjordkild staar i Fare. Bertel tog til at true lidt, nu i Aftes jeg fulgte ham lidt paa Vej."

„I kan vel rejse Penge andet Steds til at lukke det Hul."

„Du svarer saa rask, du. Du kloge Høne ved vel saa en snar Udvej. He!“

Hun maatte tie.

Saa gik han ud fra hende.

„Skik din Færd saadan, saa vi kan blive siddende ved Gaarden, min Datter!“ sagde han ved Døren.

Om Eftermiddagen gik Faderen over til de gifte Døtre i Nabobyen.

Og Gærtrud Sofi slog et Klæde over sig og gik ud til Ydes. Aftenens og Morgenens Hændelser skulde de høre af hendes egen Mund. Og kanske de havde hørt fra Kresten. Det var rum Tid, siden hun havde været i Ydes Gaard — fordi det havde jo baade Grund og Føje.

Heller ikke Forældrene havde hørt eller spurgt fra Kresten, siden han rejste, nu for fem Fjerdingaar siden. Ugum laa afsides og langt fra de store Færdselsveje. Brev og Budskab skulde jo i de Dage bæres frem til sit Sted ved rejsende Folks Villighed og Lejlighed. Saa et Brev kunde let tabes og en Hilsen let glemmes under Vejs.

Yde var saare tavs, saa det faldt paa Sinde.

Og Gærtrud Sofi sagde lige ud: „Jeg kan se paa jer, hvad I mener. I tykkes, jeg bør falde til Føje for mit Hjems Skyld.“

„Jeg siger det saa nødig, Gærtrud Sofi,“ svarede han stille ... „For Kresten er tro, — naar jeg ellers selv maa sige min Søns Ros.“

Mærkeligt var det med Birte Ydes — hun, som

ellers saa tit havde det med Hjærtets Klejnmodighed og med Suk og Klynk over Smaating — i Dag var hun fuld af Haab og Trøst og styrkede Pigen til kun at holde ud.

„Hjærte Gærtrud Sofi lill', staa du kun trofast ved din Sag, Barnlill'! Ham, der sidder overlig, men skuer nederlig og har styret Verden fra Evigheden af, han styrer endnu, og han kan snarlig vende det til den gode Side for dig og Kresten, saa sandt I kan oppebie hans Tid og Time.

Jeg lægger mig aldrig nogen Aften eller rejser mig nogen Morgenstund, uden jeg jo banker paa Vorherres Dør med en Hjærtens Bøn ogsaa for jer begge. Og for Eskild med, det Tronnehoved."

Pigen vidste ikke ret, hvordan det kunde være, hun gik saa underlig styrket der fra. Hun sagde, da hun gik:

„Tiden, der er sat, skal bies ud, ihvad saa der kommer paa. Jeg gaar nu ud til Præsten. Han var saa villig til at faa Aftalen i Stand, han skal ogsaa komme til at sørge for, den bliver holdt og fulgt."

Hun kom til at døje meget Bryderi i Dagene, som fulgte paa. Søstrene rykkede Faderen til Undsætning, og de holdt somtid et strengt Hus med hende.

Bertel og hans Makadorer havde stor Magt.

Søstrene tog snart til at haane Kresten og hæve Tonne højt.

Da bed hun hvast fra sig.

„Raab nu ikke saa højt paa hans Dyder og Berømmelse, saa Folk hører det. Hans Gærninger vidner imod jer.“

For der var begyndt at komme lidt ilde Rygter i Løb om Tonne Risbjerre. Han svalrede og spillede højt, naar han var ude af Byen paa Handelsfærd. Og hjemme var han aldrig den, der holdt sig tilbage, hvor det gjaldt om at drive kaade og raa Spilopper og holde Folk for Nar.

„Tror du, min Mand var en hvid Engel i det Stykke, da han bejlede til mig, saa tror du fejl,“ svarede den ene af Søstrene. „Det er nu en Gang saadan her i Verden, at de Ting maa Kvindfolk lukke Øjne og Øren for, især ved en Bejler ud af Velstandsfolk. Og Tonne er Karl for at holde vor Fødegaard paa Fode.“

Gærtrud Sofi stred igen, det bedste hun kunde.

„En af jer kan jo flytte hertil og overtage Hjordkild. Og lad saa mig drage ud med min Arvelod.“

Det kunde ikke lade sig gøre, svarede de. De sad nu en Gang i god Stilling, hvor de var, og der skøttede de langt bedre om at bo end i Ugum.

„Saa maa I da ogsaa kunne forstaa, jeg skøtter kun om at faa Kresten . . . I kan præke og overtale, saa længe I vil, Kresten holder jeg ved. Aldrig i Verden rækker jeg Haand til at to Bertels vidtløftige Børstegris ren!“ — —

. . . Ord og Aftale bør stande ved Magt! sagde Pastor Bolvig.

Men Bertel stod med Makadorerne og truede.

Af: Yde Ydesøns Dag- og Levnedsbog.

— — —

I dag skriwer vi dend 20de Marti og Vinteren holder hart ved endno. Der ligger Sne-Driwer paa Markerne som og tyk Is paa Kiær og fleere Steder udover Veye, saa det er grumme glat paa somme Steder og færdes.

Det Solen milder om Midag det Natten forspilder med frost og tyk Riim.

I gaar fand ieg en død Agger-høns Kok uddenfor wor Dør som og tillige en sær fremmet Fugl ude ved porten. De vare visseligen omkomne af Kuld og Nød de sælle Dyr saasom de vare gromme magre baade. Det føld mig saa sær paa Sind med dend lilde fremmet Fugl saasom jeg trode det var en Wanskabning, fordi dens Neb sad overkaars. Men Birret blev ræd, hun frøgtet for, te det monne være et ilde ont Varsel om vore to Sønner derude i Verden og fremmet Land, hvem vi intet haver hørt eller spurt fraa enno siden de drog af. Gud bedre det og bevare dem friske og raske og paa Ærligheds Veye.

Men saa umagede ieg mig ud til vor Pastor

for at viise ham fuglen, og han kiendte dend strags og sagde mig dens Naun. Dend hed Kaars-Neb og dend nærede sig fornemmeligen ud af Grand-Træets frø i de nørre Landes store Nole-Skoue derfor sad dends Neb overkaars. Ja, hvor meget er der dog at undre paa her i Verden.

Hand var saa sær mild og venlig imod mig og spurte mig ud om Kresten og hans Færd og Væsen. Han laante mig og en tyk Natur-Bog med mangfoldige Billeder i af Fugle og Dyr. Ydermere fik ieg baade Brød og got Øl dertil.

Imedens ieg kom vel tilmode ud af præstens Gyde og ud paa alfar Vey, kunde ieg letteligen have kommen op i et liderlig Klammer med den Karl T. R.— som jeg ikke vil nævne. Visselig maae hand være fuld af Hoffærdighed og Drillesyge. Aldeles uforskyldt fra min Side veltede hand sig ind paa mig fredelig gaaende Mand med Ævl og ond Grinen og brugte mangt et Hadings-Naun som og andre krænkende Uqvems-Ord. Herren været lovet te ieg bevarede Sindets Roelighed. Ikke vil ieg være dend som lægger mig i høyrøstet Kiv og Skiændsmaal med slig Person — hand som kand staae hans egen naturlige Faader derhiemme op i Næse med Trusels-Næve og give Moder usømmelige Øge-Naune — hvorfore ieg gik fra hannem uden et Ord — men forfulgt af hans grimme Raaben og haanske Latter.

Men nu intet Videre om dette paa dette Stæd.

Herre Gud, forlaad os det som vi have brodt,
Und os at giøre som for Dig er godt,
Vor Hu fra Synden at vende. —

— — —

Dend 25nde Marti.

Herre Gud, hvor næer en Ulyke kand være ved med sin Voldsomhed, inden man tæncker derpaa eller veed et Ord af.

Saa var det nu i Efter-Midag med vor Præst.

Rask og fornøyet kiører hand udaf sit hiem — knap en half Time efter kiøres hand ind i Preste-Gorden med braadne Lemmer.

Hand skulde ud til god Gilde-Aften ved hans Ven dend Rigom Prest. Han var aaldjenn i Slæden, og hand hafde den bruune Hjorkild-Hest for.

Saa som ieg saae det med mine egne Øyne, derfore kand ieg beskrifve hvo braadt og hastelig U-lykken monne komme over dend stakels Mand. Kai Ryeholm saa det ilige Maade.

Kai Ryeholm hafde været til Kiøbstads i Slæde, og ieg var kommen op og age med ham paa hjem-veyen. Saa alder best som vi ere tætved Sand-graven, da see vi begge te Bolvig kommer ryssend i Stræktraw omkring det bratte Dreye paa Veien.

Er Manden da gall — paa dette glatte Stæd.

Og knap vare Ordene udtalte af Kais mund saa see vi Hjorkild-hæsten den snobler paa all fire Beene og faalder om paa den skride Iis og skur-

rer henud over Skrinten og drager baade Slæde og Mand med sig ned i Graven.

Vi jo derhen det alsomsnareste — da laa hesten og spiatted og kared med Benene for at faae Fodefæst og komme op, og Bolvig laa under dend omveltede Slede med Hovede og Arme udenfor. Strags lod Kai sig skurre derned og ieg det samme.

Hold Hæsten stille, sagde Kai og tog fat i Sleden.

Nok viidste ieg tilforn Kai eyede gode Karls-Kræfter, men ieg kand sige for Sande, saasom ieg saae det — hand tog hele Sleden op i eet Løft og fløtt dend et heel Favn-Fang ud til Siiden, ret som dend var kuns en Agefiæl.

Bolvig laae udstrakt saa bleg som en Dødening paa et Bord, men det røede blod pevlet ud af hans Næse. Kai tog ind under hans Arme og løft ham op overende saa varligen. Da kom hand til eye igien og gav saa dyft et Vaande-Suk og keg sig saa bredt omkring en liden Stund.

Da mælte han saa høyt og tydelig, saa vi hørte det begge to — Jeg straffes ved det ieg har syndet i. Jeg kiøbte Hæsten paa underfundig og uretfærdig Maade. Jeg kiøbte den for Bartel Riisbierres Penge.

Men vi studsed saare ved denne Tale baade mig og Kai.

Saa vilde hand op og staa. Men da sank hand tilbage med et Ømmeskrig.

Aa mine Been, aa mine Been.

Da kunde vi jo nok fatte hans Been monne være brodne.

Kai Ryeholm bar ham ene Mand op af Sandgraven og lagde ham paalangs i Sleden — Bolvigs egen havde faaet Knæk og Brag midt over paa det ene Slede-Træ. Dend bruune Hæst var sluppen saa underlig mærkeligen got ud af Vaaden, dend havde kuns skravet og reven Skindet et Korn paa Bou og Knæer. Jeg fulgte efter og drog Hæsten ved Haanden.

Der blev et Sorgens Huus med Jammer-Graad og Ynk af Kone og Børn og Tyende ald den Stund vi kom saa sølle i Gaarde med deris Huusbond og Fader.

Men Bolvig trøstede dem og sagde — Tij kuns still Børnlill, det bliver nok bedre, men lad Hans strags iile efter Doctor. — Hvilket blev opfyldt i en Knaphændighed.

Medens Kai og mig nu kom om ved Knud Smeds, saa begav det sig te der just stod fleere Ugom Mend og snakkede i Smeedisen. Der iblandt Bartel Riisbierre. Da raabte Kai med høy Røst ind til dem, te Presten og hans bruune Hjorkild-Hæst var veltet ned i Sandgraven. Strags tumled de ud hver Mand dend eene paa Ryg af den anden i Fig og stor Hast.

Tog Hæsten nogen Skaade — spurgte Bartel strags og først.

Ney, svaret Kai, men Bolvig haver nok bræk-

ket baadde Arme og Beene, og hand siger hand haver syndet ved at kiøbe Hjorkild-Hæsten af Jep, fordi det var for dine Pænge og nu straffes han derfore.

Da blev Bartel saa hviid i hans Ansigt som nogen kalket Væg. Men saa slog han en kort Latter op og svaret — Hvad er dette for nedrige Løwn og Pjadder din Mund farer med. Du maa have hørt med fuld Mands Øre eller og haver Presten mist hans gode Forstand ved U-lycken.

Yde kand bevidne hans Ord — svaret Kai saa — og ieg igientog da Bolvigs Ord saasom de løde og ieg klarligen ihukom.

Da svaret Bartel igien — Ja dette Vidnesbyrd bliver de nok ey kapittelfæst af til Sandhed. Ieg haver mine Pænge fuldkiærer end som og smiide dem i Preste-Sæk. Hvilken forstandig Menniske vil troe paa syg Mands Vildskabs-Snak og uviderheftige Tale. Men ieg skal nok være Presten dend Mand som holder Regenskavs-Dag naar han kerer sig.

Vi agede bort fra Smeedisen.

Bartel er dend lomskeste Ræv som kand gaa paa tvende Been — sagde Kai — og tilviss er hand skyldig, ellers maae Folk got kalde mig for Trejmarks-Mand.

— — —

Dend 10de May — som er en Tiisdag og blev os en stoer Glædskabens Dag. Tak og Pris være Gud Herren for aal Hans Goedhed og Miskundhed.

Thi paa denne Dag til Morgen haver vi endeligen anammet Brevskav fra vor kiære Søn Kresten tillige med mundelig Helsen fra kiær Søn Eskild. Vi fik begge Deele ved en omvankend Knippels-Kræmer nede fra Danske Holsteen. Eskild stander i Pranger-Tieneste og er kiøn rask og Kresten er paa Fyen ved en Mand som brender Muur-Steene. Det gaaer ham ogsaa got; men hans Brev er over Trei Fierding Or gammel og haver vandret imell mange Hænder og baaren i mangen Mands Lomme imedens, saasom det baade var mæget krøglet og beskit ilav det kom os i Hænde. Men det var som i en Liignels dend grimme Skal om dend søde Kierne.

Ja saa bradt og snarligen alt kand hverre om og skifte om her i denne Verden. Det er saa forunderligen at tenke paa, der laa Snee paa Markerne liige til Aprill; men saa kom For-Oret saa vældeligen og bradt som Ingen kand ihukomme Liige til i Mands-Minde og vi fik baade Faaer og Køer ud paa Græs te Woldermisse-dag, og nu haver vi den deylig og bliide Aarsens Tiid i ald sin Herlighed — vi kand gaae med Fryd og arbeyde udi frie Mark i vore bare Skiorte-Ermer.

Guds Miskundhed er stoer og Hans Aldmagts-Arm ingenlunde forkortet.

Ikke vil ieg give mig ud for Spaaemand, men det bæres mig fore, te dette Aar vil komme til at stande saa som et Merke-Aar her i Ugom.

Lov dog den Herre, som dig i din Stand giver Lykke,
Hand som med tusind Velsignelser veed dig at smykke,
Tænk dog derpaa,
At hand sin Ære kand faae,
Ack, i din Siel det indtrykke.

— — —

Dend 12te May. Sorrig og Glæde de vandrer tilhobe.

Idag gik Birret hen forat fly Giærtro Sofi vor Søn Krestens Brev — formedelst den gode Pige jo ikke maae sætte sin Fod her i Gaarde for Faderen. Hun fik knap Raaderum til at fly hende Brevet ude ved Døren, men saa kom Jep Strunge hastelig tilsyne ind ad dend anden Port i Følgest med Bertel Riisbierre; thi hand er inu som fordum Jepes stadelige Anhang og Ledsager og Raadgiver tilige — og dette te ringe Glæde og Fromme for Giærtro Sofi.

Knap hafde Jep faaet Øye paa Birret førend hand raabte op med høy og fortørnet Røst — Skrub af ud af min Gord, du og dine haver ey noget og snøkke efter paa dette Stæd.

Birret kom hjem med grædendis Øyne, saasom dette var en grumme stor Haanskhed, der aldrig er overgangen hende tilforn noget Sted.

— — —

Dend 15de May. Idag blev ieg ved ridendes Bud kaldt ind for Herrids-Fogden i Staden. Hand vilde ikke høre paa mine Vægrings-Ord — som han kaldte Vrævl og Snik-Snak — men indsadte mig til Sogne-Foged og Lægs-Mand for vort Sogn.

Det feyler knap uden jo vor Prest staaer bagved dette; hand er Herrids-Fogdens Fætter og gode Ven.

Men dette vil sikkerligen blive en stoer Skuffels for Bertel Riisbierre og kan hænde forøge hans Nag til mig og mine.

Gud give Kraft og Heldraad saa ieg altid monne røgte min Gierning som en retskaffen Mand.

— — —

Den 16de May — som er Femte Søndag efter Paaske. Idag var Pastor Bolvig for første Gang i Kierke og prædkede efter sit store Vanheld, men indnu saa uføer paa Legem og Lemmer, te to Karle maatte bære ham i en høyrygget Armstol ind i Kierken og sætte ham i Kordøren, saasom hand ikke var Mand for og stige op ad Trappen til Prædikestolen.

Han prædikede over Epistelens Ord — Vorder Ordets Giørere og ikke alene dets Hørere, med hvilket I bedrage Eder selv.

Hand tog sig selv med fra først til sidst, og det blev en Prædiken, hvis Liige hartad aldrig haver været hørt her i UgumKirke. Hand talde saa:

Almægtige Gud og gode Fader, ieg sidder her en halv Krøbling og den største af alle Syndere for Dit Aasyn. Du seer og hører ieg beder Dig udaf Hiærtens ærlige Grund, behold mig ved Dit Ord og giv mig Den Hellig Aand, som kand styre og regiere mig efter Din Villie saa ieg kand vorde Dig en ret Dyrker og troe Tiener og disse mine

Med-Mennisker en bedre Prest og Veyleder end som ieg haver været det indtil denne Dag.

— — —

Dend 11te Juny.

Teermiins-Dag. Ja det blev forsand den merkeligste Termiins og Regenskavs-Dag ieg haver oplevet i mine Dage.

Ney ieg kand hartad ikke faa Roe i mit Sind te og skrifve derom i Aften.

— — —

Dend 12te Juny. Nu vil ieg saa prøve at ihukomme disse Hendelser fra igaar og tage dem i Pennen som de monne staae for mig.

Pastor Bolvig sendte mig Bud om ieg vilde komme Klokken 7 slæt og ledsage hannem hen til Bertel Riisbierris Gaard i en vigtig Sag. Jeg fulgte hans Kald i allehaande forundrings Tanker. Hand sagde mig da sit Ærind og saa gik vi; thi nu haver hand keeret sig saa godt saa hand nok kand liste et Stykke Vey ved Stav.

Vi komme ind i Bartels Gord. Hand kom gangende henimod Porden men standsed bradt idet samme hand blev os vaer.

Bolvig bød Goddag men gav ikke Haand.

Dernæst sagde hand — Ieg kommer for at tilbagegive Bertel Risbierre hans Pænge hand laaente mig dengang ieg kiøbte Hæsten af Jep Strunge.

Bartel taug en liden Stund imedens hans Øyne keg op omkring paa Huus-Taget. Mig tøktes ieg kunde læse hans Tanker udaf hans Aasyn og La-

der; hans Begierlighed vilde gierne nok have Pengene, men tog hand dem, saa vedgik hand med det samme hans U-sandfærdigheds Ord ved Smeedisen og slog sig selv Løgn i Hals.

Omsider svared hand — Presten kommer her som til en Keltring og Misdædere med Rettens Folk Sogne-Fogden. Hvad er det for Penge hand snakker om.

Presten svared ham og sagde — Det haver ieg jo alt sagt ham, og Bertel Riisbierre veed det selv saagot som nogen. Ieg kommer forat giøre min begangne Uret god. Ieg vil ikke staae med Løgne-Ord paa mig her i mit Sogn. Bertel haver ved Underfundighed forlokket mig til at gaae hans Ærind og dertil laant mig Penge. Her ere de tilbage med to Aars fulde Renter. Vil Bertel ikke tage dem af min Haand saa lægger ieg dem her i hans Gaard.

Bolvig bukked sig med Møye og sadte Posen med Pengene i paa Hugg-Stokken ved Siden af os.

Da blev Bertel Riisbierre som ude af sig selv af Vrede — sprang til Vedd-Kastet og sled en lang Raft ud og kom farend imoed os med forfærdelig Bande-Ord.

Da skal ieg flytt din sorte Siæl med samt din Drabanter herut af min Gaard i en Hast.

Men Bolvig veeg ham ikke een Tomme, men mælte alrolig — Lad fare med dette, Bertel Riisbierre; Slaget vil visselig ramme ham selv hardest.

Da kom Bertel og til Besindels og torde ey slaa Presten. Men hand stoed og stammet og ryst tillige paa Hænderne som et Bævre-Løv, saa græsselig opbragt var han.

Saa vendte vi og gik vor Vey.

— — —

Dend 14de Juny. Bertel skal have talet meget længe med Jep Strunge udi Eenrum. Der løber megen og alskøns Snakken rundt imellem Folk om Bolvigs Gang til Bertels Gord saasom tænkelig er. Mangen een fordømmer Præstens Adfærd og giver Bertel Riisbierre fuldelig Medhold.

Ja Penge haver forsand stoer Magt.

Der skred en rød Sol saa blank i Bjærge en stille Dag knap efter Høst. Og det var den vigtige Aarsens Dag, da den yderste Frist for Krestens Hjemkomst fra Udfærden randt ud.

Og der stod en lille duknakket Mand med en strittende Krykkepibe i Munden uden for sin Gaard og biede, til den sidste Strimmel Sol sank og svandt bag hans Toftebanke.

Saa sagde han fornøjet, idet han vendte sig:

„No, Dæ'n glow mæ smutt den! . . . Tiden er omme og Manden er ikke kommen."

Knap efter traadte han ind ad Døren til Midterstuen paa Hjordkild. Der sad baade de gifte Døtre og deres Mænd, komne i Gaarde for Dagens højtidelige Aarsags Skyld. Jep sad bred for Bordenden og saa tilfreds ud. Gertrud Sofi gik stejl og stille ud og ind og dækkede Bord, bleg og med røde Øjne.

Og saa om lidt, da han fandt det tilbørligt og passende at skride til Sagen, der havde samlet dem, tog Bertel Risbjerre Krykkepiben af Munden og rømmede sig.

„Ja, saa tykkes det mig, vi kan sige med San-

hed og paa rettelig Vis og Maade, Jep Strunge: Nu er Dagen ude — Tiden er omme og Manden er ikke kommen."

Gærtrud Sofi laante ham straks et Par Øjne, som havde hun ærligt Sind til at snappe sin ene Træsko og sætte ham den lige i Stjærnet. Men hun tog sig i det og sagde rolig og fast:

„Dagen maa da vel først kaldes omme ved Midnat, skulde en tro."

„Dagen følger Solen," mente Bertel.

Og Jep tog til Orde og pikkede i Bordet:

„Der blev aldrig nævnt et Ord om Nat ved Aftalen. Mit Ord var det: Kan han til den Dag komme her og tælle mig saa og saa mange Rigsdaler i Eje op paa mit Bord —. Jeg kalder ogsaa Dagen og Tiden omme, saa mit Ord og Lovning er løst nu. Vi har haft nok af Narreværk og Tossefærd. Nu" — slog han i Bordet — „skal det Død og Krone være ramme Alvor!"

Da gik Datteren ud og græd bitterlig.

Den ene af Søstrene sukkede og rystede paa Hovedet:

„I maa nu sige, hvad I vil — han har forhekset hende. Og vi kan lige saa godt først som sidst køre hen og snakke med den kloge Kone i Tamdrup . . ."

* * *

Men nu hos Ydes.

Ret før Dagens Sol gik ned, kom en solbrændt,

bred og stærk bygget Karl vandrende i dens røde Skær tværs over Landsbyens Marker; han rokkede afsted i støt Gang. Der skulde en hel Karl til at rende den Fyr over Ende ved første Skub, saa' han ud til, saa sikkert som han satte Fødderne til Jorden.

Folk paa Mark, der saa' ham komme, keg efter ham lidt og studsede saa: Men det var jo Eskild, Ydes Eskild, ja saa den bitte Mand rende om ved dem, var det ikke Eskild Prangerkarl, der kom hjem! Se, han styrede jo lige efter Ydes Gaard. Og nu gik han ind ad Tofteporten... Nu spurgte de Nyt — om det ellers kunde stødes ud af ham.

„Go Daw, Muer!“ drønnede han.

Eskild kom saa rent brat over Moderen, der hun stod og bukkede sig og sankede noget Pindesmuld op i Forklædet: Hænderne slap og Pindene drat og hun gav et højt Hjærtens Skrig, ja, det højeste Skrig, Birthe Ydes havde ydet nogen Sinde i alle sine Levedage — det paastod hun da selv bagefter og blev ved at paastaa det samme alle de Aar, hun levede; saa det maa jo staa til Lid og troende.

Det aller næste var — men det talte hun aldrig om — at hendes Øjne løb fulde af Vand, saa hun baade smilte og græd af Glæde ved Synet af Søn Eskild. For saa voksen og frisk og stærk han stod der, og saa gode hans Øjne saa' paa hende, og saa hele og ordentlige hans Klæder var.

„Walkommen hjem, min Dreng! ... Guj ha'

Lov og Tak!“ — hun maatte tage ham om Haanden med begge sine og trykke den.

Om Kresten var kommen? spurgte han straks.

Det var han ikke.

„Er Kresten ikke kommen!“ mumlede han langsomt. Og der kom en Sky af Skuffelse og Uro op i hans Aasyn, saa' Moderen.

„Han kan jo komme endnu, hjærte Eskild lill'.“

Saa Kresten var ikke kommen, gentog han nedslaaet — der var næsten Sorg i Røsten.

Faderen kom i glad Gang ude fra Toften — han havde set Sønnen komme — og de gik ind. Men det blev ikke store Ting af Fortælling, de fik ud af Eskild. Mest kun ja og nej. Han sad saa sært og faldt dybt hen i Grublen og Tavshed, saa han næsten ogsaa glemte at bruge Munden til Maden — og det var endda den Mad, Moderen vidste, han holdt aller mest af.

„Sig os nu dine Tanker, hjærte Søn.“

„Kresten holder altid Ord, Mor... Jeg er ræd, der er stødt Nød til paa hans Vej nu.“

Saa kom der en lille rund Kone tulrende ind ad Døren og sukkede forpustet og bød Godaften. Noget af Medynk, mest dog af Nyfigenhed kom hun. Hun sagde lige straks, at hun havde alene i Ærinde at fly Uldsaksen tilbage, Birte Ydes havde laant hende i Foraaret. Men siden hun nu en Gang var kommet herind og saa' og hørte, Kresten var ikke kommen tilbage, saa burde hun da ogsaa, syntes hun, for gammelt Venskabs Skyld

fortælle dem den sære Tidende — saa ondt det end gjorde hende lige ind for hendes Hjærte at føre det af Mund —:

„Nu er Koen solgt, lille Folkens. De lader og siger forvist og sandt, te nu har hele Familien og Bertel med snakket og hæflet og tumlet saa længe med Gærtrud Sofi, saa nu har hun saa sagt Ja til Tonnes Bejlen — saa godt som da.

Gør saa med mig, hvad I vil! har hun sagt. Naar Kresten ikke er at stole paa, saa har jeg lige kært, hvem jeg skal giftes med — om det saa bliver Stodderkongen fra Troldkær."

Da stod Eskild med ét ud for den lille runde Kone. Han stod med knyttede Hænder og to Øjne saa gramme, saa hun tabte Mælet og gav et højt Gisp af Forskrækkelse.

Saadan havde ingen set den unge Knøs nogen Sinde. Det saa virkelig ud til, han havde haarde Ting i Sinde over for den lille runde Kvækkefrø.

„Hvad har Bertel Rævebælg vel lovet dig for det Bud!" brummede han truende.

„Eskild, Eskild da!" kom det roligt og sagtmodigt fra Sognefogden, den fredsommelige Mand.

Da rettede Karlen sig og trumpede haardt ud af Stuen med faste Fjed.

Nu vidste han, hvad han havde at gøre . . .

Paa Hjordkild var der stille nu. Vognen med de gifte Døtre var rullet af Gaarde. Og Jep Strunge fulgte Bertel Risbjerre et Stykke paa Hjemvej i den gode stille, halvlyse Aften.

Gærtrud Sofi sad i sit Kammer i Smaagraad og tunge Tanker.

Pludselig rejser hun Hovedet og lytter: der kommer Fodtrin til Vinduet, der trommes sagte paa en Rude, og nu ser hun en mørk Skikkelse derude . . . Det er Krestens Broder.

„Kom ud. Jeg vil snakke med dig,“ brummer Eskild ind paa Ruden.

Hun er der snarest — ude i Skumringen under den gamle Ask bag Husgavlen, hvor Næmaanen ikke endnu staar paa med sit Lys.

„Kresten har ikke narret dig. Jeg skal hilse dig fra ham. Er noget Menneske tro og god, saa er det Kresten. Men jeg frygter saa saare, te han er bleven haardt syg.“

„Ved du da, hvor han er?“

„Ja, — jeg snakkede da med ham for en Maaned siden. Men han saa' noget forslæbt ud og bleg og mager i hans Ansigt — men det maatte jeg jo

rigtignok ikke fortælle dig, sagde han. — Bi en Stund efter ham endnu, lille Gærtrud Sofi! Det beder jeg dig saa mindelig."

„Det kan jeg nu aldrig her, Eskild. Men nu ved jeg tilvisse, hvad jeg skylder ham, og hvad jeg kan og vil. Og nu beder jeg dig være min Følgesvend og vise mig Vej til ham. Ellers drager jeg af paa egen Haand."

Og noget før Midnat saa Halvmaanen to unge Mennesker liste bort fra den sovende Landsby Ugum. Ellers saa' ingen dem, og kun yderst faa vidste Nys om deres Færd.

De gik ud over Markerne; i Førstningen helst hvor der var Lavder med Skygge af Banker. Da de skred op over de høje Vestermarker, standsede de med et og lyttede.

Der slog en halv utydelig Støjen til Vejrs nede fra Udkanten af Landsbyen — som af en Mandsrøst, der raabte vredt op og skældte. Saa blev der stille igen.

„Det kommmer nok ikke os ved," sagde Gærtrud Sofi og gik videre.

Men just som de naaede over Markbanken, lød der et dumpt Svup af et Bøsseskud nede fra Byen bag dem, og nogle Hunde tog til at glamme op.

„Det maa være Kaj Rydholm, der er ude efter Brokken," gisnede Eskild uden at standse.

Men denne Nattestøj og dens Følge kom Gærtrud Sofi mere ved, end hun havde fjerneste Anelse om.

Næste Morgen løb Rygter om sære Hændelser Dør ud og Dør ind i hele Ugum, saa Byen stod næsten paa den anden Ende af Forbavselse og skrækslagen Undren: Hjordkilddatteren var borte, ikke til at finde Spor af noget Steds. Og Kaj Rydholm havde sat Tonne Risbjerre et helt Skud Rævehagl i Lænden, saa han knap vandt før Karls Helsen igen, om han ellers slap fra det med Livet.

Gamle Ugumkoner stavrede sammen og korsede sig og styrkede hinanden i den Tro, at nu viste sig for Sand de første Varsler og visse Tegn paa Verdens nære Undergang, Sybilles Spaadom pegede paa.

Ok Tider, ok Menneskers Daarligdom! Nej, den Gang vi var unge — —!

— Nu vil der først være at fortælle om Kaj Rydholms indbildte Storhed; for det var den, der vakte Tonne Risbjerres og hans Fællers kaade Lyst til at drive djærve Løjer med Manden. Og det var ingenlunde første Gang.

Ved Kaj var der nemlig den meget sære Ting, at naar han fik noget i Hovedet, saa mindedes han gerne sine stovte Soldaterdage ovre i Hovedstaden, og da svang han sig somtid op til Høvding og foregøglede sig at føre Tropper af alskens Vaabenarter ind i den vildeste Fægtning.

Saadan ogsaa i Aftes.

Han var kommen hjem fra Købstaden ved Af-

tenstid med Brændevin i Hovedet, havde siden tyllet et Eftersluk i sig hos en Jagtfælle, der hændelsesvis havde en halv Flaskefuld staaende i Skabet. Og henad Midnat drog han saa hjemad i højt Humør, slog i Gærderne med sin Kæp, pegte og fægtede, hersede og kommanderede.

Det hørte Tonne og to af hans Venner, som de gik og drev om uden for Risbjerregaarden og smaasnakkede om Heste og Kvinder og Tonnes forestaaende Flytte til Mand paa Hjordkild og om andre fornøjelige Ting.

„Nu er Kaj ude i Krig igen,“ sagde Tonne og lo. „Nu vil vi“ — saa bandede han — „rigtig ha'e Grin og Kikser med ham!“

Saa satte de i Rend over til Gyden, han kom ad, samlede Sten og haarde Knolde op under Vejs og skjulte sig bag nogle Buske, til Kaj kom ekscercerende forbi.

„Atolleriet frem til Skarsering! . . . Naa, vil I frem, I Kujoner! . . . Bom, bom!“

Da knolder og stener de tre Karle en Æl ned over ham.

„Av!“ brøler han. „Hvad er det her. Er I Røvere og Stimænd. Saa skal da ogsaa“ — han farer frem imod dem med løftet Kæp, men Stenene flyver tæt og rammer haardt og tvinger ham til at tage Flugten.

De efter ham med Stenkast og skadefro Latter.

„Kommer I ind paa min Grund, skyder jeg jer paa Pelsen!“ bander Kaj rasende.

Karlene ler kun højere og bliver ved at forfølge ham. Nu slipper han fra dem ved sit Sted og slaar Portlaagen i efter sig. Og saa bliver der stille.

De staar der nede i Gyden lidt og puster stakaandet efter Vejret og hvisker og ler over de kostelige Løjer. Saa gaar Tonne ind bag Gærdet for et Ærindes Skyld, hvis Røgt ikke taaler Opsættelse.

Ingen af dem mærker, at Kaj er kommen frem om sit Hushjørne i Skyggen, før det pludselig glimter og knalder der oppe fra. Tonne vælter om med et Jammerstøn, og Kaj raaber:

„Du ligger nu paa dine Gerninger, din skarnske Hund!"

— Tidlig næste Morgen kom Kaj Rydholm ind i Præstegaarden. Han var et rædsomt Syn, saadan som han saa ud, fuld af størknede Blodstriber ned over Ansigt og Trøje og Vest og med det ene Øje lukket helt til i tyk, blaa Hævelse.

Pastor Bolvig var Morgenmand. Han gik ved sin Morgensyssel ude i Haven.

Kaj tren ham i Møde som en saaret Løve.

„Men hvad i Alverden er dette her!" stejlede Præsten. „Ved alle hellige Mænd, Kaj ser jo saa ilde tilrakket ud, som han saa har været i Røverklør. Kan han da ikke en Gang naa til at passe Maade med det forgiftige Brændevin, Mand!"

„Justement i Røverklør — tre imod en!" bry-

stede Kaj sig. „Men Røverne var Karle, Præsten baade har døbt og konfirmeret — tre voksne Karle ud af vor egen By.“

„Fortæl, Mand, og kom mig ikke med nogen Besmykkelse.“

Og Kaj fortalte alt. Præsten stod og lænede sig til Spaden og hørte til i Tavshed — spurgte kun kort nu og da eller rystede paa Hovedet.

Saadan var Sagen med fuld Sandfærdighed og Redelighed, endte Kaj. „Og nu kan Præsten selv her se mig i min fulde Legemsbeskaffenhed. Nu vil jeg saa kun bede Præsten om, jeg maa overantvorde Sagen i hans Hænder og beskrive den for Rettens Folk, om saa skal være.“

„Havde han dog bare ikke skudt, Mand!“ sukkede Præsten. „Det er dog græsseligt! . . . Tænk, om Karlen nu dør eller bliver Krøbling alle sine Dage.“

„Saa times ham kuns efter hans Gerningers Tilkommelse. Han overfaldt mig uforskyldt paa alfar Vej af raa Kaadhed. Jeg advarede dem højt nok imod at forfølge mig ind paa min lovlige Grund og Eje. Det gjorde de ligegodt. Nu kan Rettens Folk saa dømme i Sagen.“

„Det tilkommer Bertel Risbjerre at yppe Sagen og indanke den for Øvrigheden, om han vil. Aldeles ikke mig. Jeg skal nok tale paa det Sted, jeg er sat til at tale. Men forføj han sig nu hjem, Kaj Rydholm, og to Blodet af sig og gaa ikke længer om og brovt med sit forrevne Skind for at

skaffe sig Folks Medynk. Jeg skal nok tale hans Sag, saa retfærdigt jeg formaar. Men han bør tænke alvorligt paa, hvad egen Daarligdom der har ført ham ind i denne Vaade. Farvel.«

Kaj stod noget faldøret og drejede og nølede lidt. Saa mumlede han:

„Præsten mener mig det godt, det ved jeg nok. Derfor kom jeg her ... Vil Præsten ikke nok give mig hans Haand?«

Bolvig saa rask op. Saa rakte han Haanden frem og sagde venlig:

„Jo, jo jeg vil, Kaj. Jeg ønsker af ærligt Hjærte, det gode og dygtige i dig maa rigtig faa Overtaget en Gang. Hver af os har sin Pæl i Kødet, sin Fristelse og Skrøbelighed. Du har din Fristelse i Brændevinen. Hør nu mit gode Raad og følg det: bed den gode Gud række dig Haand og hjælpe din Vilje, saa din Fristelse ikke overmægter dig og lægger dit Liv plat øde, til Vanære og Ulykke for dig selv — og til Synd og Sorg for din gode, stræbsomme Kone og jere rare og flinke Børn.«

„Mine Børn ... ak ja, Pastor, min Kone og mine Børn!« ...

Lidt efter gik Præsten ud i Landsbyen. Folk, han mødte, standsede for at fortælle ham Nattens Saga.

Først gik han ind til Bertel Risbjerres. Lægen var der endnu. Tonne var nys falden i Søvn.

„Deres Velærværdighed har Pokkers krigerske Faar i Deres Hjord," sagde Lægen og tog sig en Pris Tobak. „Et fælt Anskud, meget fælt Anskud. Syv Hagl, syv store Rævehagl har jeg annammet allerede. Men den brede Ende er tilbage."

Om Karlen vilde staa det igennem?

Lægen skød Akslerne op. „Hvad man ikke kan sige i Dag, skal man opsætte til i Morgen eller en anden Dag."

Bertel drev ordknap om hid og did med en stejl Mine af inderlig Forbitrelse og sugede paa den kolde Krykkepibe. For Præsten var han ikke til at faa et eneste Ord ud af. Han skottede to bistre Øjne ad Konen, da hun listede frem af Køkkenet, smaasnøftende bag Forklædet, og rystede Præstens Haand og stammede paa en Tak, fordi han vilde vise dem den gode Deltagelse.

Præsten saa det bistre Øjekast og gik tilbage fra Døren og lagde en Haand paa Mandens Aksel.

„Der kommer slet intet godt ud af at tage det paa den Maade, Bertel Risbjerre. Bertel er kun sig selv værst, stakkels Mand."

Da kom Bertel til Mæle, keg hvast op med flakkende Øjne og svarede fos:

„Jeg skøtter ikke om at stakles af nogen. Jeg kan betale hver sit."

„Tænk dog alligevel paa mine Ord, inden Sottesengen og Regnskabsdagen kommer. Farvel!"

Fra Risbjerregaarden vandrede Præsten til Hjordkild. Han standsede indenfor Porten.

Jep Strunge gik ud og ind og hersede saa haardt, saa baade Karle og Piger fo'r om som rædde Katte i Tordenvejr. Han stemte Tonen ned, da han fik Øje paa Præsten i Porten, men han gik ham ikke i Møde.

Bolvig gik rask lige paa.

„Men hvorfor leder I dog ikke efter hende, Jep Strunge?"

Leder, brummede Jep og fnøs. De kunde spare al Leden. De kunde gætte dem til, hvor hun var bisset hen. „Hun har trukket hendes kønne Klæder paa og er rendt af Gaarde i Nat. Ydes Eskild er ogsaa henne. Hun er Død og Krone rendt hendes Vej med Ydes tjontede Eskild, —ført os i Skam og Vanry over Sogne og Byer langt videre end Tiggere gaar."

„Naa, Herren være lovet!" brød Præsten ud.

„Herren være lovet?"

„Ja, at hun ikke i Fortvivlelse har gjort ilde ved sig selv, stakkels Pige. Indsé dog, gode Jep Strunge, her er faret altfor strengt frem — en saadan Haardhjærtethed er uforsvarlig; ja, jeg kalder det Synd, Synd. Og havde jeg ikke haft saa alvorlige Forhindringer i Aftes, ja sandt for Herren var jeg kommen herud."

„Mon Præsten ikke gør bedst i at holde sig ved hans egen Side, to hans egne Hænder først, inden han dadler mine."

Jep vendte for at gaa. Men Bolvig tog ham ved Armen og svarede i rolig Alvor:

„Her gør Præsten kun, hvad hans Samvittighed og Pligt byder ham at gøre som Præst. Og Jep Strunge maa desuden huske paa, at jeg har ikke ukaldet blandet mig i denne Sag fra først af. Halvvejs blev jeg taget ved Næsen og trukket ind i den, og jeg var desværre stor Daare nok til her at gaa i Urettens Sold og fremme den Mands Forsætter, jeg ikke behøver at nævne. Denne min Uret mod jer Datter og hendes Kæreste byder Samvittigheden mig at sone og gøre god, og jeg skal tilforladelig heller ikke spare mig eller snyde mig fra min Bod.

Og nu beder jeg jer, Jep Strunge: stil jer Harme og vis de to unge Folk et forsonligt Sind, naar de vender tilbage. Da handler I som rimelig og retskaffen Mand."

„Lad os se dem her først," sagde Jep. „Jeg giver ingen ny Lovning. Nej! Jeg holder mig til den gamle Aftale . . ."

Og imens vandrede saa Eskild og Gærtrud Sofi rask af Sted ad Fyn til, drog de mange Mile paa deres Fod.

For i den Tid var Folk ikke nær saa nænsomme over deres Ben som nu om Dage. Og varmt Kærlighedssind og trofast Frændesind paa unge raske Ben gør alle Dage korte Veje.

Gærtrud Sofi maatte saavist love for Følgesvend, hun havde faaet. Tak være hans tidligere Udfærd i Verden, Eskild forstod at klare dem ud af hver Vanskelighed, som stødte til, finde de rette Veje, omgaa Krokoners underfundige Fritten og gennemskue Kroværters vindesyge Kneb.

Hun maatte undres over ham.

„Naa“, brummede han lunt, „en har jo lært lidt at kende Lusene paa Gangen, du. Hvad slege Folk smiler, det gaar sjælden inden for Tænderne.“

Og paa den Færd fattede Gærtrud Sofi en Tillid og Agtelse til den sære, butte Fyr, som aldrig mindskedes nogen Sinde. Og Venskabet var gensidigt i ærligste Maal. —

Se nu har deres Vandring varet godt halvanden

Dag. Og nu hen paa Eftermiddagen nærmer de sig det ensomt liggende Teglværk ved Skoven og det lille hvide Hus, hvor Eskild talte med Broderen for en Maaneds Tid siden.

Det ligger der saa tyst og stille altsammen. Ingen Røg stiger op gennem Taget; ikke mindste Lyd af Menneskers Arbejdsfærd høres. Gærtrud Sofi er bleven træt; hun flytter Fødderne saa træls. Og nu, hun lægger Mærke til Stilheden og Ødet om Stedet, skyder der Mismods-Tanker op, saa hun maa sukke bange:

„Gid her da ikke maa staa ilde til!“

Der kommer en Karl ud i Døren og stirrer saa forbavset imod dem — hun kan knapt kende ham igen for Skægget og den store Bleghed paa hans Ansigt og kan ikke sige et Ord.

„Men — er det dig, Gærtrud Sofi!“ bryder han ud og smiler saa sært, baade glad og træt. „Kommer I her. Da velkommen begge!“

„Jeg maatte jo, Kresten. Du kunde jo ikke komme til mig.“

„Nej, nej, tag mig ikke i Haand, lille Gærtrud Sofi,“ værger han fra med Haanden. „Det er ikke værd, I kommer herind. Jeg er ræd, det er en smitsom Syge, Iver, min Kammerat, er død af. Han ligger her inde. Han døde i Dagningen.“ —

Det tog baade to og tre Dage, før de fik den døde Karl saa hæderligt til Jorde, som Kresten sagde, han baade skyldte og havde lovet sin gode Kammerat det, og omsider fik ordnet adskillige

Ting vedrørende Teglværket, som Iver havde lejet og drevet i Fællesskab med Kresten. Thi Ejeren gjorde sig den største Umag for at vælte alle mulige Vanskeligheder i Vejen for en rimelig Overenskomst.

Kresten blev til Sinds tilsidst at give efter. Men Eskild stod imod med Nej, stiv og stejl som en Sten-Ledstøtte.

„Han pønser kun paa at faa alle Stenene for intet, den nærige Fjetkræmmer."

Først da Eskild slog paa at ville gaa om i Landsbyerne og falbyde Folk Murstenene, faldt Teglværksejeren til Føje.

Saa, nu kunde de rejse tilbage til Ugum.

I den gamle Gaard ovre paa Marken, Kresten havde raadet sin Kæreste at ty til, havde Gærtrud Sofi mødt gode, venlige Folk, saa hun og Konen var ret snart komne til at staa paa nær Fod til hinanden. Og da hun havde aabenbaret hende hele Aarsagen til Rejsefærden, vidste den lille Fynbokone med de brune, milde Øjne knap alt det gode, hun vilde styrke hende med.

„For jeg kan ta' ved mig selv, du. Mig og Rasmus vi maatte gaa Skærsilden igennem i hele syv Aar, før det naaede sig, vi to fik Lov at komme sammen."

Saa kom Afrejsens Dag. Rasmus trak sin bedste Vogn frem. Han vilde køre Jyderne et Par Mil paa Vej.

Gærtrud Sofi sukkede: „Vi drager hjemad paa det uvisse, Marie.“

Nu skulde hun bare være ved frit og godt Mod! trøstede Marie Fynbokone. Bare holde godt sammen, hun og Kresten, og ikke give op. Kneb det haardt med at komme til Rette med Frænderne derhjemme, skulde hun bare komme her til dem; de vilde tage imod hende med aabne Arme.

„Aa Gud, Gud dog, ja hvor er det forunderligt!“ smilte hun, og de gode, brune Øjne blev blanke af Taarer. „Saa kort jeg end har kendt dig, Gærtrud Sofi, saa er du alligevel bleven mig saa kær, saa jeg tit vil tænke godt paa dig. Skal vi da nu glemme hverandre her i Verden, vi to?“

„Nej, Marie, nej. Det vilde saavist være ilde gjort af mig. Da viste jeg dig saa ringe Tak, saa jeg maatte skamme mig dybt.“

De drog ad Jylland og Ugum til i stakkede Dagsrejser til Fods. For Kresten var noget slag til Gangs endnu efter Sygdommen, saa Kræfterne slog ikke til til daglang Vandring. Der maatte ogsaa spares paa Pengene, spares godt for Afgørelsesstundens Skyld der hjemme paa Hjordkild; og det viste sig Gang paa Gang, at de tre fremmede Vandringsfolk havde yderst ringe Held til at træffe Mænd, der vilde lade sig hyre til Kørsel for rimeligt Vederlag, langt mindre endnu Folk af Rasmus' Sindelag.

Paa den gode brede Vej mellem Odense og Middelfart stødte en morsom og ret mærkelig

Hændelse til, — Eskild glemte den ikke i mange Aar, fordi Gærtrud Sofi var ret villig til at minde ham om den.

Der kom en Bondemand kørende i smaat Trav bag ved dem med to gode Heste for en bred, tom Vogn. Lidt før han naaede dem, lod han Hestene gaa i Fodsgang en Tid, for at Dyrene kunde samle Kræfter til at sætte rask Fart op.

Saa — nu kom han tordnende i Strækträv.

„Høj!“ vinkede og raabte Eskild højt, „maa vi ikke age med for gode Ord og Betaling?“

Manden kunde hverken sanse eller samle, lod det til; han tordnede forbi dem, saa Støvet røg op fra Vejen.

Da raabte Eskild i stor Harme: „Ja, kør du bare, din Tværdriver! Naar vi kommer hjem, har vi lige saa gode Bæster som du.“

Og da kom Kresten til at le, lo saa det drev Gærtrud Sofi til at tage Del i Munterheden af Hjærtens Grund.

„Det bed ikke rigtig paa ham, tyktes mig, Eskild,“ sagde Kresten.

Um — naam — mum, mumlede Eskild og spyttede gram.

Det var snart længe siden, de to havde lét saa hjærtelig; ja, det var længe siden, langt over Aar og Dag.

Ellers gik Hjemrejsen uden Munterhed og højrøstet Tale. Mangt og meget stemte Sindet til Alvor. Hos de to var det Spørgsmaal idelig paa

Færde og saa godt som aldrig ude af deres Tanker den hele Vej: Hvad Udfald vilde Hjemkomsten føre til? Fristen var jo længst omme, og heller ikke i det andet Vilkaar, der var sat, saa Kresten sig i Stand til at gøre Fyldest. For det var kun lykkedes ham at samle godt halvtreds Rigsdaler; Eskild derimod over hundrede. Men selv om de tog imod hans Gave, den gæve Dreng, vilde hele Summen jo endda ikke kunne lukke Ledet.

Og da de naaede saa langt frem, at de fik Jyllands Banker i Syne, kom Spørgsmaalet saa stærkt op, saa det lød næsten som talt i deres Øre.

Men da gik Gærtrud tværs over Vejen og tog Krestens Haand og sagde saa rolig og godt:

„Det hjælper jo ikke, vi grubler, lille Kresten. Ihvordan det saa end gaar, dig følger jeg nu alle mine Dage. Lad os give vor Skæbne i Guds Haand og være frimodige!“

„Det mener jeg og er det bedste, lille Gærtrud Sofi.“

— — —

Færgebaaden fra Middelfart løb hen ad Aften ind til Snoghøj. Oppe paa Færgebroen stod en høj Bondemand og biede paa Baadens Komme. Han havde Skaftestøvler paa og gode, mørke Vadmelsklæder med Sølvknapper baade i Kofte og Vest; en stovt Mand, noget stræng af Aasyn.

„Der staar nok en Pranger,“ henkastede Eskild.

„Det er i hvert Fald Ivers Fa'r, tror jeg!“ brød

Kresten ud. „Han var ovre hos os i Fjor en Dags Tid.“

Og ham var det. Kresten sagde ham straks, hvordan det stod til.

„Saa kommer jeg for silde, kan jeg forstaa,“ sukkede han hen for sig.

„Iver vilde grumme gerne have talt et Ord med dig, inden han lukte hans Øjne — kan du ogsaa nok forstaa . . . Du skiltes jo ikke fra ham i det gode, mener jeg.“

„Der har vel alle Dage været Skyld paa begge Sider,“ kom det knapt og afvisende. „Jeg rejste saa omtrent, det snareste jeg fik din Skrivelse,“ — han vendte sig for at gaa.

„Bi lidt — her er hans Tegnebog med et Brev i og saa hans Uhr og Penge.“

Den stovte Mand med Sølvknapperne gik fra dem med kort Tak, ellers uden et Ord.

Gærtrud Sofi sagde stille i venlig Bebrejdelse:

„Kresten, her glemte du det: En kommer altid længst med det gode.“

„Jeg sagde ham kun Sandheden og det paa den mildeste Maade, jeg kunde, Gærtrud Sofi. Han har været en urimelig og haard Fa'r og tit gjort Iver storlig Uret. Lige til det sidste. Hele to Gange i Aar har Iver skrevet ham til for at komme til en Forsoning, men han har aldrig svaret ham hverken med Ord eller Tegn.“

Vel en Times Tid efter, da de sad paa en Bøgekævle uden for Færgegaarden i den stille, milde

Aften, kom Manden ud til dem og gav Kresten et Vink med Haanden. „Maa jeg snakke et Par Ord med dig.“

„Tal kun frit. Jeg har ingen Hemmeligheder for min Kæreste og min Bror.“

Manden stod og drejede lidt og keg sig omkring, saa kom han og satte sig lige over for dem.

„Du har nok været min Søn en god Kammerat.“

„Iver har vist sig som en god Ven lige fra den første Stund, vi to mødtes. Jeg gav kun Lige for Lige efter min Skyldighed.“

„Du blev og passede ham under hans Sygeleje, endda du havde lovet at komme hjem.“

„Der var ikke andre at faa fat. Folk blev rædde for at komme i Huset. Saa tyktes jeg ikke, jeg kunde ret vel forsvare at rejse fra ham, saadan som han laa. Og saa var jeg da heller kun ilde skikket med Helsen til lang Rejse.“

Faderen tav en lille Tid.

„Led han meget, inden der blev løst op for ham?“

„Somme Tider. Din Søn var jo en grumme stærk Karl — lige saa stærk af Kræfter som god af Sind.“

Faderen tav igen og saa mod Jorden.

„Du svarer mig saa knap. Du skønner da nok, jeg vil gerne høre alt, du kan fortælle mig om hans Endeligt.“

„Din Søn ,er kanske bleven dig kærere nu efter hans Død, end han var det i levende Live.“

Gærtrud Sofi tog rask om Krestens Haand og sagde bønligt:

„Saa, saa, lille Kresten! Husk nu paa, Iver har jo baade glemt og tilgivet.“

„Du gode Pige,“ sagde Manden saa stille og sukkede, „lad ham kun fare fort med hans bitre Ord. Din Kæreste er jo nu en Gang af den Tro, at hans Retfærdighed overgaar min saa langt. Han dømmer vel og, at de unge har altid Ret, men Forældre har stadig Uret, naar Trætte kommer op. Bi nu, til han faar Børn selv og bliver op i Aarene!“

Kresten sad og tav en Stund.

„Ingen ved bedre end jeg, hvor ondt det gjorde Iver, at du aldrig vilde bøje dig til et Ord til Forsoning, endda han laa der syg og bad. Det kalder jeg ilde Frændesind. Det vil jeg som Ivers Ven frit sige dig i dine aabne Øjne. Saa faar den øverste dømme, om jeg gør dig Uskel og fører uretfærdig Tale.“

Der var længe tyngende stille imellem dem.

Omsider tog Kresten atter til Orde:

„Mit Sind er ikke rigtig til lang Fortællen nu. Jeg er ogsaa noget træt . . . Din Søn fik en god Død. Og han fik at vide forud, den var nær for Haande.

Det var hen over Midnat. Han sov, og jeg var

falden i Blund. Saa vaagnede jeg ved, han kaldte ad mig. Da sad han ret op i Sengen.

„Jeg lever knap til Dag, Kresten. Jeg saa nys et underligt Syn; der stod en hvid Skikkelse i Døren og vinkede ad mig og sagde saa mildt: Nu skal du snart faa det godt! Og saa svandt den igen.

Nu vil jeg bede dig saa mindelig om én Ting. Vil du ikke nok tage mig til Alters?"

Jeg blev ret saa underlig til Mode, saa jeg knap kunde svare ham et Ord.

„Kan jeg vel det? Tør jeg vel det, lille Iver?"

„Der er jo saa lang Vej til Præst, og du har ikke Kræfter til at vinde der hen nu ved mørk Nat. Det kan let blive for silde. Gør mig nu den gode Vennetjeneste i Guds Navn."

Og saa føjede jeg ham ogsaa i hans Bøn — det stod for mig, som jeg maatte det og kunde ikke andet ... Hentede rent Vand ude fra Kilden og tog en Bit frisk Brød ... og sagde saa Ordene, det bedste jeg mindedes dem og kunde det efter ringe Evne.

Der kom saadan en mild Fred over ham ... lige til han drog det sidste Suk.

Det var hen i Dagningen."

Manden med Sølvknapperne rejste sig saa stille og gik. Han tog Haanden til Ansigtet, da han var kommen lidt bort fra dem.

Just som de var ved at gaa ind for at søge Hvile, kom han til dem igen uden for Døren.

Han vendte sig mest til Gærtrud Sofi, idet han sagde:

„Jeg rejser videre til Fyn nu i Nat. Det kan godt være, I har det Sind til mig, saa I ser heller min Hæl end min Taa. Jeg vil nu endda sige jer de Ord: skulde det byde sig en Gang, du kommer i Knag for en god Haandsrækning, prøv saa at huske paa, hvor Ivers Fa'r bor."

Han bød hastig Farvel og gik ned efter Færgebroen.

Eskild keg lidt efter ham. Saa brummede han tørt:

„Sikken Travl der er over ham. Mon han var ræd, vi skulde svare ham: Kom saa heller med din „Haandsrækning" lige straks."

Ikke den næste Dag, men den næste igen naaede de Ugum. De kom gaaende derind hen paa Eftermiddagen. Gærtrud Sofi havde sagt:

„Jeg listede mig ud derfra ved Nat, jeg vil komme tilbage ved høj lys Dag.“

Og Kresten havde smilt og nikket til det.

Det første kendt Ansigt, de saa og mødte, lidt uden for Landsbyen, var Præsten.

Han slog højt op med Haanden, da han ret fik Øje paa dem, og fremskyndte sin Gang. Og de Velkomsttegn faldt dem paa Sinde med en underlig Trøst og Glædens Forventning.

Og snart hørte de Tidende om hin Nats Hændelser: Kaj Rydholms Krigsøvelser og Tonne Risbjerres Skæbne.

„Han slipper dog nogenlunde godt over det. Han spiser allerede som nogen Pundtærsker. Men at tænke sig, kære Børn, at tænke sig: fjorten store Rævehagl har Doktoren nu pillet ud af hans Agterspejl!“

Da slog Forbavselsen med et over i et sprudende Knyst af Munterhed hos Eskild.

Kærestefolket saa studsende om paa ham med

Bebrejdelse i Øjnene. Og Præsten rystede paa Hovedet og sagde formanende, som jo retteligt og værdigt var: „Her bør man ynke og beklage, Eskild, ikke more sig.“

Eskild, stakkels Knøs, stod baade rød og skamfuld, pirrede i Jorden med sin Kæp og mumlede:

„Det var . . . det er ikke fordi, det er gaaet Tonne saa ilde . . . Det var . . .“

Han standsede. Han kunde ikke gøre Rede for, hvad det egentlig var, som havde vakt Morskaben hos ham.

Præsten stod en Stund og fortalte og spurgte ud om mange Ting. Saa sagde han:

„Gaa nu hjem til Hjordkild, kære Børn. Jeg kommer straks efter og taler jer Sag. Undgaa og overhør de skarpe Ord. Føj jer Tale med Sagtmodighed.“

Mange var de Tunger og Ben i Ugum, som sattes i stærkt Røre, da Folkeøjne saa Hjordkilddatteren og hendes Kæreste vandre ind gennem Landsbyen.

Jep Strunge var ude i Toften, da de kom. Der gik straks Bud efter ham. Han lod bie paa sig en rum Tid. Da han endelig viste sig ud for Vinduerne, saa' de, han havde et saare mørkt Aasyn paa. Kun hvad de ventede at møde.

De sad i Midterstuen. Han lukkede Døren højt op, standsede paa Tærskelen og satte to strænge Øjne paa Datteren.

„Naa . . . kommer du nu — din Bejshøne!“ — det sidste kom meget hvast og forbitret.

„Vi kan lige saa godt tage det roligt som med Heftighed,“ — Præsten rejste sig fra Stolen bag Døren og traadte frem.

Jep studsede, men tav og lukkede Døren, gik saa over Gulvet og stillede sig med Ryggen op til Skatollet.

„Du kom ikke til Dagen, saavidt jeg ved,“ vendte han kort til Kresten.

„Jeg kunde ikke. Sygdom er jo Hvermands Herre, Jep Strunge,“ svarede Kresten stilfærdigt.

„Og hvordan saa ellers?“

„Ja, jeg kan kun tælle godt de halve af Pengene op.“

„Halv fuldendt er kun halv fortjent, min Karl. Naar du heller ikke kan svare til Pengene, saa fatter jeg knapt, hvad du kommer her for.“

Gærtrud Sofi keg over paa Præsten — han vendte sig og saa ud af Vinduet.

„Fa'r, giv nu efter,“ bad hun. „Kresten har stræbt med den bedste Vilje. Han har gjort, hvad han kunde.“

„Agt vel paa det, Jep Strunge. Det er al Ære værd,“ kom det fra Præsten. „Tænk ogsaa paa, Hestene tog Magten fra jer i Forgaars, saa det var hartad et Herrens Mirakel, Jep slap derfra med Liv og hele Lemmer. Den gamle Mand med de hvide Haar og skrøbelige Kræfter er kommen

i Gaarde, Jep Strunge. Det er paa Tide, gode, unge Kræfter løser af.“

Det huede ikke Jep at blive mindet om, han stod i Alderdommens Aar.

„Jeg er da ikke ringere Mand endnu, end jeg kan se mig om efter en god Afløser. Jeg hænger mig ikke i Ord; jeg mener kun dét, og det staar jeg paa: det er for lidt, Kresten kan byde og føre i Gaarde paa Hjordkild.“

Saa rejste Kresten sig og sagde stille men fast: „Det tykkes mig, vi saa sidder og spilder Ord kun.“

„Jeg tænker just paa det samme,“ sagde Gærtrud Sofi.

Da vendte Pastor Bolvig sig med et Snur og hug Næven i Bordet.

„Saa lægger jeg Hesten til! Har jeg sagt A, er jeg Mand for ogsaa at sige B. Den brune Hest er Krestens fra denne Stund af!“

Om Præsten saa havde fyret en Pistol af imellem dem, kunde de knap blevet mere forbavset, end de blev.

Jep især. „Hesten . . . den brune Hest . . . giver De ham den gode, brune Hest!“ — det kom højere og højere.

„Som sagt. Frit og rent ud. Den maa vel tilfulde kunne gøre Fyldest for de Penge, der skorter,“ — Præsten stod saa underligt og drejede sig og lod Øjnene gaa om paa Loftsbjælkerne og vinkede af med Hænderne ad Kærestefolket.

Jep Strunge kunde knap faa sine Øjne fra ham.

„Det Spil har ingen Mennesker hørt Mage til!" stod han og mumlede, „Det vil der gaa Ry af ad lange Veje." Saa fik han et Smil op og rømmede sig stærkt.

„Præsten klatter ikke hans Gaver hen i smaa Kvintiner, kan én sige . . . Ja ja da, saa tykkes det mig, vi bør sætte os ned og tale videre om Sagerne i al Rolighed."

Inden Aften kom, var det ude over hele Ugum: Nu er Kresten Ydesen Mand paa Hjordkild.

Og Præsten nævntes baade først og sidst. Den Aften maa det sikkert have ringet stærkt for begge den gode Mands Øren.

Allerede første Efteraar og Vinter, mens de andre Ugum Karlfolk efter gammel Sædvane sled med at drive Tiden hen i Mag, tog Kresten og Eskild fat med at kulegrave Kileageren for at lægge Jordstykket ud til Have.

Det vakte baade Undren og megen Morskabssnak. Folk, som de var flest, dømte, det var sære Nykker og Tossestreger.

Fremst nogen tog gamle Jep sig det nær til Sinde. Nogle Dage gik han om i Byen og spyttede og brummede gnavne Ord over det Vildskabsværk, hans Afløser havde for. „Graver den gode Muld ned og det døde, røde Ler op, saa det ligger og griner op i Vejret til Spot og Spe for os alle!"

Og saa en Dag kom han hjem, ægget op i stor Vrede og bruste højt ud:

„Hvissom du ikke lader det skamagtige Narreværk fare, vil jeg ikke være en Dag længer i Gaarden.“

Kresten slog det hen i Sagtmod og med taalige Ord.

„Jeg haaber nok, I lever den Dag, det ser bedre ud i jer Øjne. Giv nu Tid kun.“

Men Jep vendte med et Snur og forlod straks Hjordkild. Han gik over til Døtrene i Nabobyen. Og det var grumme langt fra, de svalede paa hans Vrede til Gærtrud Sofi og hendes Mand.

„Ja, I skulde ikke have haft saa stor Fig med at give Gaarden fra jer til det gudfrygtige Yde-Kram.“ Nu kunde han se, hvordan de lønnede hans Godhed med at volde ham Ærgrelse.

Og i over tre Fjerdingaar satte Jep ikke sin Fod i Hjordkildgaard.

Først en Dag hen i Høst, den Gang den første Dreng var kommen der, saas Jep Strunge gaa og snuse rundt om Gaarden.

Gærtrud Sofi var ene hjemme. Hun gik ud og hilste venligt paa ham. Det var ude ved den ny Have, de mødtes.

„Jeg tykkes da, I skulde komme ind og se vor Dreng, Far, inden I gaar igen.“

„De gror godt,“ mumlede han — om de unge Træer.

„Ja, er det da ikke en Fornøjelse at se, saa godt de Træer gror!"

Jep stod tavs lidt og keg sig vagtsomt om med sky Øjekast.

Nej, de var ene to, uden Vidner. Saa fulgte han med ind.

Det huede ikke Drengen at blive taget op af sin søde Søvn; han stak i at græde, og det var ikke med Piberøst.

„Sikken Lyd, sikket Braal der er i ham!"

„Og se saadanne Arme og Ben, han har."

„Det bliver en rigtig Strunge, den Dreng. Hvad skal han hedde?"

„Kresten sagde straks, han kom: han skal hedde Jep."

„Naa . . . sagde han det," mumlede gamle Jep. Saa kom Haanden i Lommen og halede Lærredspungen op. „Saa skal Knæjten ogsaa ha'e en stor Sølvskilling lige straks."

„Nej, bi heller med det til hans Døbedag, Far', nu næste Søndag. Nu byder jeg jer til Gilde med det samme; saa er I den første. Faa jer nu en Hvil, Far', og vær velkommen."

Da mumlede Gamlingen stødvis og lidt tyk i Mælet:

„Jeg kan ikke holde mit Liv at være herfra. Du er ligegodt den bedste. De andre er to begærlige Kvinder, er de. De gaar og hvismer sammen og hæfler med mig for at lokke én det Korn Skillinger fra, én har."

Han blev der med det samme.

— — —

Der maatte arbejdes paa Hjordkild, og arbejdet blev der, saa det havde Skik og Gænge, trofast og uden Ævl og højrøstet Raaben op.

Thi en ny Aand var flyttet i Gaarde.

Og mens Dagene skred, og Aar randt til Aar paa skiftende Fod, under Sol og Sky, under Søgndagsmøje og Helligdagsfred, gik denne Aand stille ud fra Hjordkild med sit Vidnesbyrd og vandt Indgang og Magt i mangt et Sind ud over Ugum Landsby.

Der kom den Tid for Gærtrud Sofi og Kresten — de knappe, trange Bondetider — da Eskild aldrig sparede sine Kræfter i deres Tjeneste: tidlig og silde var han dem saa trofast en Hjælper, saa hans Gærning knap kunde lønnes tilfulde med det røde Guld.

„Uden dig, Eskild, holdt vi aldrig Hjordkild paa Fode."

„Hm," brummede han, „du skulde heller faa Degnen til at læse det op for Folk ved Kirkestævne, Gærtrud Sofi."

Og der kom den Tid, da det dagedes til lysere Kaar. Da gik nok flere end én god Ugum Pige og husede den Tanke, at Eskild Ydesen kunde gøre hende en glad Dag og være sikker paa det raske Ja, naar han bare vilde lukke Munden op til et vist Spørgsmaal — der behøvedes ingen lang Tale, et mildt Øjekast og saa et Par Ord kunde

let gøre det ud. Men Eskild gik og havde kun Øje og Hu til Kaj Rydholms rødhaarede Karen, og hun i Stilhed det samme til ham. Og sandt og vist, kom der ikke ogsaa god Lejlighed en Gang, saa der endelig gik Hul paa Karlen.

Og med det samme var det, som Lunet ret kom i Grøde i Eskilds Sind, det tørre, ordknappe Lune, der blev en Ejendommelighed ved ham alle hans Dage.

Ikke sjælden skete det da, naar Eskild og Karen kom til Hjordkild en Vinter-Aftenstund eller en Sommer Søndag Eftermiddag, og de sad der i nære Venners gode Lag, at Gærtrud Sofi ledte Eskild ind paa deres Fynsrejse.

Hvordan var det, det gik til paa det Sted eller ved den Lejlighed?

„Saa—aa, husker du ikke nok det." Og saa fortalte Eskild — fortalte, saa Kresten sad i én stille fornøjet Latter, saa Vandet gik ham i Øjnene tilsidst.

Men der oprandt ogsaa den Tid, da Eskild kom sjældnere og sjældnere hos Broderens, og de fornøjelige Hjordkild-Afteners Hyggelighed vandrede af Gaarde og vendte ikke tilbage i flere Aar.

Det var den Gang, Kresten og Gærtrud Sofi kom til at sukke og synge Salmer og synes, at disse Historier var idel Verdslighed og Tant og gækkelig Snak; den Gang de kom saa dybt ind i det med den urolige Gæst med de sært skin-

nende Øjne og de hæftige Lader, den mærkelige fynske Bondemand, der kunde tale saa strængt, strængt, saa det næsten løb én koldt ned ad Ryggen, og saa det var, som Glæden ved Markernes gode Tegn paa Guds rige Velsignelse døvedes, og Solens klare Skær dummedes for éns Øjne. Og den Gang — —

Nej, nu kommer jeg for langt tilfremme i min Fortælling om Hjordkilds Have.

Som Tiden skred frem, vandt de baade Agt og Ære i By, den stilladne, virksomme Kresten med det blide Sind og den hjælpsomme, sanddru Gærtrud Sofi. Lidt efter lidt fik ikke saa faa Ugum Folk, ikke mindst af de smaa, for Sæd at ty til Hjordkild om Vink og Raad, naar større Vanskeligheder faldt ind, eller vigtige Afgørelser stod for Døre.

Lad os gaa til Hjordkild og høre, hvad de tykkes.

De blev Foregangsfolk i Hjembyen.

Kun Risbjerremanden og hans næreste Frænder blev ved at nære Uvilje til den ny Hjordkildmand — og den Dag skulde rinde op en Gang, da det viste sig, at Bertels Venners Tal og Magt var større, end mangen en havde troet.

„Vi er af ulige Aand, dèr sidder Tornen,“ dømte Kresten.

„Jeg hader ham og hans, fordi jeg vil og maa,“ vidste Folk, Bertel havde sagt.

I Gærning lagde han heller aldrig Dølgsmaal

paa, at han tragtede efter at volde Kresten ilde, naar og hvor han kunde det uden at komme paa yderlig Kant derved med Rettens Folk. Og saadan groede hans Had op til fjendsk Nag og aarelangt Uvenskab imellem de to Slægter.

Sært nok, der var næsten ikke den Ting, der kunde tirre Bertel Risbjerre saadan op, som naar nogen i hans Paahør roste Hjordkildhaven og undrende priste Træernes gode Trivsel.

Da snærrede han bidsk: „Er det at undre paa — naar En kan hekse!“ Og saa føjede han gerne til med Vrængen i Røsten efter Birte Ydes: „Ak, sikken velsignet dejlig Have, Kræ-sten, hjærte Søn lill!“

Thi Hjordkilds Have groede virkelig herligt op, ret som der saa var lyst et Velsignelsens Ord over Gærningen ved dens Tilblivelse.

Haven havde faaet sin Indvielse med et Par stilfærdige Kærlighedsord.

Det var en Dag i det tidlige Foraar. Kresten og Eskild var kommen sejlende i Baad over Havet fra Fyn med den første Snes unge Frugttræer, kønne mandshøje Træer, og havde bragt dem i Gaarde paa Vogn.

Da tog den unge Hjordkildmand sin Kone ved Haanden med et Smil og sagde saa roligt og stille, som var det en hel lille Højtidsfærd, han vilde føre hende paa:

„Kom nu, Gærtrud Sofi, saa udvælger vi os et Træ hver og hjælper hverandre at plante dem.“

Og da Træerne saa stod der, kønne og strage, i den brune Muld, sagde Gærtrud Sofi:

„Maa de nu lykkes, Kresten, og gro op i Fred!"

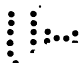
Og underligt nok, af alle Havens Træer var de to ogsaa de første, som naaede frem til at bære Frugt.

Gamle Jep Strunge og Yde levede begge den Dag op, de kom til at smage deres Æbler.

„Umm" knurrede Jep af Velvære og rokkede paa Hovedet og gumlede med sin tandløse Mund, „de Æbler vil jeg prise. De baade kvæger og styrker. Det er nogen Kraftens gode Æbler."

Og Yde føjede til med Nik og tænksom Mine:

„Ja, Urter og Træer haver sin Sæd i sig og hver frembringer Frugt ud af sin egen Art."

Skytte

Hjordkilds have

039883